

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 27 · 6. desember
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 6. desember 2023 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 27):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:10]: Representanten Lise *Christoffersen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder: Kenneth Engvoll *Løland*

For Vest-Agder: Jorunn Gleditsch *Lossius*

For Akershus: Tobias Hangaard *Linge*

For Finnmark: Sigurd Kvammen *Rafaelsen*

For Oslo: Eirik Lae *Solberg*

For Rogaland: May Helen Hetland *Ervik*

For Telemark: Tone E. Berge *Hansen*

For Sør-Trøndelag: Hilde Marie Gaebpie *Danielsen*

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Miljøpartiet De Grønnes stortingsgruppe om permisjon for representanten Une *Bastholm* i tiden fra og med 6. til og med 11. desember for å delta på FNs 28. klimakonferanse (COP 28) i Dubai
- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Lene *Westgaard-Halle* i tiden fra og med 7. til og med 12. desember for å delta som representant for Nordisk råd ved FNs 28. klimakonferanse (COP 28) i Dubai

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden:
For Akershus: Kristoffer Robin *Haug* 6.–8. desember
For Vestfold: Henning *Wold* 7.–12. desember

Presidenten [10:01:18]: Kristoffer Robin Haug er til stede og har tatt sete.

Sak nr. 1 [10:01:25]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:01:27]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Karianne Tung, Cecilie Myrseth og Kari Nessa Nordtun vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H) [10:01:56]: PISA-undersøkelsen som kom i går, viser en alvorlig utvikling i flere fag, men særlig i matematikk og naturfag. Den negative utviklingen sammenfaller med flere bekymringsfulle utviklingstrekk i skolen etter pandemien. Mens samfunnet gikk videre, satt skolen igjen med mange elever med både faglige og sosiale kunnskapshull. Høyre og Venstre fremmet derfor forslag om en forsterket innsats, mens regjeringen ville vente og se.

Så langt har regjeringen vært mer opptatt av å reversere tiltak fra den forrige regjeringen. Blant annet er matematikkkravet for å bli lærer fjernet, kompetansekravene og lærerspesialistordningen er reversert, en ekstra naturfagtime på ungdomsskolen ble fjernet, fraværgrensen skal svekkes, og nå er det jammen kommet forslag om å fjerne eksamen fra ungdomsskolen også. Når resultatene faller og flere elever presterer på de laveste nivåene, er ikke løsningen å senke kravene.

Kunnskapsministeren har varslet at hun vil snu alle steiner. Det er bra. Vi må alle se hva vi kan gjøre bedre for særlig å løfte de elevene som sliter med grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter. Mitt spørsmål til kunnskapsministeren er om hun nå vil legge om regjeringens skolepolitikk og satse mer på lærernes kompetanse og på realfag, og ikke minst legge bort forslaget om å svekke fraværgrensen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:03:44]: Jeg er enig med representanten Sanner i at vi fikk alvorlige tall fra PISA-undersøkelsen i går. For meg er det viktig at vi sammen tar tak for å snu denne utviklingen. Og med «vi» mener jeg politiske partier, og jeg mener organisasjoner og ulike krefter som ønsker det gode for den norske skolen og framtiden vår. Jeg mener at vi har sett en del av utviklingen over tid. Forskerne sier de så et knekkpunkt i 2015–2016, og med det må vi se på og ta erfaring fra hva som har skjedd i den norske skolen de siste årene. De elevene som tok denne undersøkelsen, har stort sett gått på skolen mens høyresiden styrte.

For å finne en løsning på dette mener jeg det er tre ulike elementer vi må se spesielt på, og et fjerde som er overordnet. Det første dreier seg om å gjøre skolen mer praktisk, interessant og relevant for elevene våre. De sier at de sliter med motivasjonen, og flere ønsker seg ikke videre fra ungdomsskolen til videregående skole. Det er vi nødt til å snu, vi må gjøre skolehverdagen mer praktisk, relevant og variert for elevene våre. Det satser regjeringen allerede stortilt på gjennom tilskuddspakker og gjennom rentekompensasjonsordningen, nettopp for at skolen skal kunne investere i nytt utstyr. For det andre er det viktig å få kontroll med digitaliseringen. Det vet vi at påvirker elevene i for stor grad negativt, og jeg mener det må være bedre samsvar og balanse mellom skjerm og tasta-

tur og bok og penn. Det tredje knytter seg til å styrke fagene norsk, matte og naturfag. Der må vi ta et kraftfullt tak. Sist, men ikke minst handler det overordnede om laget rundt eleven og å satse ytterligere på dette.

Jan Tore Sanner (H) [10:05:47]: Jeg er glad for statsrådens åpne holdning, nemlig at vi må diskutere hvordan vi kan løfte de elevene som sliter med grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter. Vi vet at de som sliter ved utgangen av ungdomsskolen, også vil slite med å fullføre videregående skole. Jeg er også enig i at man må se på bruken av digitale verktøy i skolen, men her har lærerne et ansvar for å bruke de verktøyene som best fremmer læring. Det betyr at vi som politikere må sørge for at de har både bøker og digitale plattformer.

Men mitt spørsmål handlet om innholdet i skolen. Jeg er enig i det med en praktisk, variert skole, men statsråden sa ingenting om lærerens kompetanse. Vi satset på karriereveier for lærere med lærerspesialistordningen. Den er reversert. Kompetansekravene er svekket. Så la meg gjenta spørsmålet: Vil statsråden nå legge om regjeringens politikk og satse mer på lærernes kompetanse?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:06:52]: Jeg er helt uenig med representanten Sanner i at det ikke blir satset på lærerne. Tvert imot: Det blir satset 1,6 mrd. kr på etter- og videreutdanning for lærere. Det er ekstremt viktig, for det er de som sitter på mye av nøkkelen for nettopp å få til de grepene vi ønsker.

Jeg er også helt uenig med representanten i at praktisk skolehverdag ikke er viktig. Jeg mener det er kjempeviktig. Det er mange lærere som etterspør muligheten til å fylle innholdet – det handler om innholdet – med en mer praktisk tilnærming. Til det trenger de utstyr og ressurser, for f.eks. å kunne bruke Monopol i matematikktimen, eller for å kunne ha de elementene man trenger i kjemitimen for å få testet ut hvordan de virker sammen, og ikke bare se det på YouTube eller på fjernsynet. Det tenker jeg er utrolig viktig, og jeg synes det er synd at Høyre ikke deler satsingen på det praktiske i skolen.

Jan Tore Sanner (H) [10:07:55]: Det er fint både med sløydbenker og med Monopol-spill, men det er faktisk læreren som er det viktigste for elevenes læring. Rommet for praktisk og variert undervisning ligger i læreplanene som jeg fastsatte som kunnskapsminister, men vi må sørge for at lærerne har det handlingsrommet de trenger for å kunne løfte elevene, særlig dem som sliter med lesing, skrivning og regning.

La meg ta en helt konkret sak: Ja, det er bevilget penger til etter- og videreutdanning, men vi ser at elevene sliter mer med lesing, skrivning og regning, og så har regjeringen fjernet kompetansekravene for lærere som underviser i nettopp disse fagene. La meg derfor gjenta

spørsmålet: Mener statsråden fortsatt at det var riktig å senke kravene til lærernes kompetanse? Vil hun nå reevaluere regjeringens holdning til kunnskap og innhold i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:08:50]: Det er rett og slett feil det representanten Sanner står her og sier. Vi har ikke fjernet kompetansekravene. De består, og det er utrolig viktig at representanten faktisk får med seg at vi ikke har fjernet kompetansekravene. Vi satser på videre- og etterutdanning for lærerne. De er utrolig viktige ressurser, og de sitter på mye av nøkkelen til å få det løftet vi trenger for å snu utviklingen knyttet til PISA-tallene.

Norsk skole har faktisk aldri hatt bedre utdannede lærere enn vi har i dag. Det er en styrke for norsk skole, og nettopp derfor mener jeg vi skal få til å snu denne utviklingen. Det handler om det bærende, det handler om en mer praktisk skole, det handler om kontroll på digitaliseringen og å gi lærerne de verktøyene de trenger i undervisningen for å få dette til. Det handler også om en sterk satsing på norsk, matte og naturfag, som vi ser at vi trenger.

Jan Tore Sanner (H) [10:09:39]: President, jeg kom på ...

Presidenten [10:09:40]: Sanner, ønsker du flere replikker? Da må du be presidenten – eller læreren – om lov.

Jan Tore Sanner (H) [10:09:45]: Er det mulig å få et spørsmål til?

Presidenten [10:09:47]: Vær så god!

Jan Tore Sanner (H) [10:09:51]: Kompetansekravene var jo kravene som måtte oppfylles innen 2025, om at lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk, måtte ha faglig fordypning i de fagene. Det kravet har regjeringen fjernet, senest i opplæringsloven som ble vedtatt i juni.

Men la oss gå tilbake til utfordringene som nå ligger på realfagene: Høyre fremmet forslag om en tiårig realfagsstrategi for å løfte naturfag og matematikk i et langsiktig perspektiv, og det var etter at både academia og næringslivet hadde slått alarm. Vi er opptatt av en langsiktig satsing, så la meg stille spørsmålet: Når statsråden er åpen for å snu alle steiner, er statsråden da også åpen for å snu den steinen – at man nå inviterer næringsliv, academia og skolen selv til å bli med på en tiårig strategi for å løfte realfagene og få flere naturfagtimer inn i ungdomsskolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:10:56]: Vi ønsker en mer praktisk skole som motiverer elevene til læring –

ikke bare i naturfag og matematikk, men i alle fag. Hvis vi utvider timeantallet i ett fag uten å redusere det i andre fag, vil elevene få enda lengre skoledager. Økt timeantall vet vi er et svært kostbart tiltak, og vi må vurdere timetallsutvidelse i naturfag opp mot andre tiltak som kan styrke realfagene i skolen, for det er utrolig viktig. Ikke minst må vi være sikre på at det fremmer elevenes motivasjon. Men jeg avviser ingenting nå – dette kan fort være aktuelt.

Så merker jeg meg også at det har vært en realfagsstrategi, som representanten var inne på, og den innførte man i 2016. Da man evaluerte den, viste det seg at den verken hadde effekt på elevenes motivasjon eller på læringsresultat. Men det var under en annen regjering, så vi kan jo håpe på en bedre framtid nå.

Jan Tore Sanner (H) [10:11:53]: Vi håper alle på en bedre framtid, og vårt poeng er at vi trenger en langsiktig strategi som man kan jobbe med over flere regjeringsperioder.

Jeg er glad for at statsråden har vært veldig tydelig på ett punkt, og det er at vi trenger PISA. Der har venstresiden hatt en annen holdning, men Arbeiderpartiet sier nå tydelig at vi trenger PISA. La meg spørre statsråden om hun er like tydelig på å avvise det forslaget som nå har kommet fra et offentlig utvalg, om å avvikle eksamen. Det offentlige utvalget har uttalt at når elevene nå har rett til å fullføre videregående skole, kan man stille spørsmål ved om man trenger eksamen ved sluttført ungdomsskole. Da har man ikke skjønt hva som er poenget med eksamen. Det er viktig å beholde eksamen. Så spørsmålet mitt til statsråden er: Når hun er så tydelig på at vi trenger PISA, kan hun være like tydelig på at elevene fortsatt skal ha eksamen ved sluttført ungdomsskole?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:12:57]: Jeg er helt tydelig på at vi ikke kommer til å fjerne eksamen, så representanten kan slå seg til ro med det.

Når det gjelder dette med at det er viktig å ha en langsiktig strategi knyttet til utviklingen av norsk skole, er jeg helt enig i det. Jeg er også helt enig med representanten i at lærerne er viktige. Derfor synes jeg det er trist når jeg leser det alternative budsjettet til Høyre og ser at de velger å kutte hele 1 mrd. kr til fylkeskommunene. En mrd. kr – det betyr at mange lærere kan måtte miste jobben sin. Det er ikke veldig mange andre oppgaver å ta det kuttet på.

I tillegg velger Høyre i sitt alternative budsjett å kutte 100 mill. kr i kvalitetsutvikling i grunnskolen. Det går bl.a. til veiledning av nyutdannede lærere og til videre- og etterutdanning, og det går til spesialpedagogikk og all støtte og oppfølging knyttet til f.eks. mobbing. Det kan få betydelige konsekvenser.

Jan Tore Sanner (H) [10:13:59]: La oss ta fylkeskommunene først: Det er faktisk slik at fylkeskommunene har et driftsoverskudd på over 6 pst., og det anbefalte fra teknisk beregningsutvalg er 4 pst. Det betyr at fylkeskommunene har solid økonomi og godt rom for å satse på skole og lærerne.

Men la meg gi statsråden honnør for at hun nå har slått fast at det offentlige utvalgets forslag om å fjerne eksamen er lagt i skuffen. Det var en viktig avklaring i denne spørretimen, nemlig at elevene fortsatt har rett til eksamen, for det er en rettighet for elevene å bli testet ut av en annen enn faglæreren.

Så håper jeg at statsråden står ved at hun vil invitere partiene til samarbeid om hvordan vi særlig kan løfte de elevene som sliter med lese-, skrive- og regneferdigheter, og da må regjeringen snu når det gjelder den manglende satsingen på lærernes kompetanse.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:15:08]: Jeg merker meg at Høyre mener at det er solid rom for fylkeskommunene til å kutte hele 1 mrd. kr. Det blir spennende å se om de faktisk er enige i at de kan stå i et så stort kutt, som tilsvarer over 1 000 stillinger i videregående skole, hvis man skal se på det alene.

Det er også slik at det kuttet på 100 mill. kr i kvalitetsutvikling i grunnskolen, som Høyre nå legger opp til, handler om å kutte i eksamensutvikling og i lesing. Jeg mener ikke det er riktig vei å gå, men jeg må si at jeg ser fram til videre dialog og samarbeid, som også representanten er inne på, knyttet til hvordan vi skal snu utviklingen i norsk skole, sånn at man kommer på riktig vei med tanke på framtiden vår.

Abid Raja (V) [10:16:03]: Presidenten sa at han var å betrakte som lærer i denne sammenhengen, men jeg lurer på om inspektør, eventuelt rektor, ville være en mer passende terminologi.

Men helt uavhengig av det: I sitt svar til Jan Tore Sanner snakker statsråden om at vi må gjøre skolen mer motiverende. Da lurer jeg på hva som er motiverende i at regjeringspartiet til statsråden senest for under en måned siden stemte ned samtlige forslag som var fremmet i denne salen om nettopp å gjøre skolen mer motiverende. Bli det mer motivasjon av å stemme ned forslag – uten å fremme egne forslag?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:16:45]: Jeg synes det er utrolig viktig at skolen blir mer motiverende og oppleves mer relevant og variert for ungene. Jeg har nå reist rundt på norske skoler, og det ungene forteller til meg, er at de opplever at det blir for lite variert. En av de satsingene vi velger å gjøre, som er så utrolig viktig, og som jeg har lyst til å trekke fram – og det er flere – er satsingen på 107 mill. kr som er knyttet til utstyrspakker

som kommunene og skolene kan søke på. Det kan de bruke til f.eks. å kjøpe inn friluftsutstyr, eller det kan brukes til å kjøpe inn musikkutstyr, og ikke minst til de verktøyene en trenger i kjemitimene o.l., som jeg har vært inne på tidligere, for nettopp å oppleve, kjenne, ta på og se på hvordan fag er i praksis. Det tenker jeg er veldig viktig. Regjeringen har en storstilt satsing på nettopp dette, også gjennom rentekompensasjonsordningen på hele 8 mrd. kr de neste årene.

Abid Raja (V) [10:17:48]: Jeg hører ordene, at statsråden ønsker å gjøre det mer motiverende, men faktum er at de stemte ned samtlige forslag 7. november i år, og fem av forslagene fremmet i denne salen 31. januar stemte de også ned. Jeg tror ikke det blir en mer motiverende skole av at man stemmer ned forslag som skal gjøre skolen mer motiverende, enn av bare å snakke om at man ønsker å gjøre den mer motiverende. Funnene fra PISA-rapporten er faktisk ganske rystende og urovekkende. Aldri før har resultatet til norske elever vært dårligere. Samtidig har regjeringen i løpet av sin regjeringstid kuttet i etter- og videreutdanning for lærere, regjeringen har kuttet i sommerskolen, og til tross for at PISA peker på koronapandemien for å forklare deler av resultatnedgangen, har regjeringen også kuttet i penger som skal gå til å ta igjen tapt læring. Alle disse kuttene som regjeringen har innført, gjøres samtidig som det foreslås 1,3 mrd. kr til grendeskoler, som selv deres egne lokalpolitikere ikke vil ha. Jeg lurer på: Mener kunnskapsministeren fortsatt at det er en god prioritering å bruke milliarder på grendeskoletilskudd framfor å bruke disse pengene på å øke trivselen, motivasjonen og læring i skolen?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:18:48]: Representanten er inne på at å stemme ned forslag ikke er motiverende for skolen. Det jeg mener er motiverende for skolen, er faktisk det vi velger å gjøre noe med, og vi velger å gjøre skolen mer praktisk, motiverende og interessant for elevene gjennom å bevilge det som også lærerne etterspør, som er midler til utstyr. Ressurser trenger de for at ungene skal lære bedre. Vi er nødt til å snu denne utviklingen, og det er ikke et enkelt svar på dette. Men jeg mener at det handler primært om disse tre tingene: Det handler om en mer praktisk skolehverdag, det handler om faktisk å ha kontroll på digitaliseringen, og det handler om å ha en storstilt satsing på nettopp matte, naturfag og norsk.

Det som også er viktig, er kommuneøkonomien. Kommuneøkonomien er utrolig viktig for at vi skal kunne klare å ha midler til å bygge laget rundt barnet, slik at lærerne får lov til å være lærere. Det er det som er viktig for denne regjeringen. Og til det med sommerskolekutt:

Det er ikke det som kan fikse på dette problemet og snu denne utviklingen.

Abid Raja (V) [10:19:48]: PISA-undersøkelsen og skolefravær henger nøye sammen, og ved flere anledninger har Venstre etterlyst behovet for en krisepakke for å motvirke økningen av det ufrivillige skolefraværet. I Venstres alternative budsjett foreslås det å sette av penger til akkurat dette. Vi foreslår bl.a. å styrke skolemiljøene, innføre flere tiltak mot mobbing, videreutdanne flere lærere og sikre et bedre skoletilbud. Kontrasten mellom Venstres alternative statsbudsjett og budsjettet til posisjonspartiene er slående. Etter budsjettenigheten mellom SV og regjeringen er det tydelig at det igjen er skolesektoren som kommer ut som taperen. Verken dette budsjettet eller tidligere budsjetter fra regjeringen har inneholdt noe særlig løft til skolesektoren. Mitt spørsmål er derfor: Kan statsråden vise til et konkret eksempel i enigheten om statsbudsjettet der regjeringen legger fram ytterligere tiltak for å håndtere utfordringene knyttet til ufrivillig skolefravær?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:20:44]: Jeg mener at nettopp dette med satsingen rundt en mer praktisk, variert og relevant skolehverdag er utrolig viktig for skolemotivasjonen og da også for de faglige resultatene.

Jeg må si at det er mye interessant i Venstres pakke mot skolevegving. Det er mye av dette som allerede ligger inne i statsbudsjettet, f.eks. skolebibliotek og ikke minst satsingen på leselyst. Det er et viktig tiltak som vi er nødt til å jobbe videre med. Derfor vil jeg lytte til sektoren og har invitert partene til et møte i dag hvor vi skal gjennomgå de innspillene de har for hvordan vi kan snu denne utviklingen. Det jeg tenker vil være viktig framover, er hvordan vi politiske partier samarbeider om denne viktige utfordringen som vi står i, og jeg imøteser de tiltakene som Venstre har kommet med.

Jeg registrerer også at laget rundt barnet og viktigheten av å få inn flere faggrupper i skolen ikke akkurat var det som sto høyest på prioriteringslisten til Venstres da de var i regjering.

Abid Raja (V) [10:21:45]: Men disse symbolske håndstilrekningene er jo ingenting verdt når alle Dokument 8-forslagene som blir fremmet fra vår side, blir stemt ned, og når budsjettforslagene våre heller ikke imøtekommes. Og statsrådets svar på mitt spørsmål – om det finnes et eneste konkret eksempel etter budsjettenigheten for å løfte ufrivillig skolefravær – er egentlig nei.

PISA-undersøkelsen viser også at norske elever står overfor det jeg vil kalle en skolevegvingsepidemi. Tallene er nemlig alvorlige. Anslagsvis er det mellom 30 000 og 60 000 elever som har et fravær som er så høyt at de ri-

sikerer å droppe ut av skolen. Andelen elever som ikke fullfører grunnskolen, er blitt tredoblet siden 2009. Samtidig ser man at elevene med høyt skolefravær blir yngre. Der man tidligere kunne observere skolefraværet på ungdomsskole og videregående skole, ser man nå høyt skolefravær allerede i de første trinnene. Over hele Norge står titusenvis av skolepultor tomme. Jeg lurer derfor på om kunnskapsministeren har tenkt å gjøre som hennes forgjenger, ignorere problemet og håpe at det går over, eller om statsråden vil ta problemet på alvor og legge fram en konkret plan for å redusere ufrivillig skolefravær?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:22:52]: Denne regjeringen gjør alt den kan, og den er villig til å snu alle steiner for å løfte problematikken rundt skolevegring og få bukt med det.

Svaret er at det er vi nødt til å gjøre, og vi er nødt til å gjøre mer. Men det er slik at jeg har hånden ute, den utstrakte hånden er der, og så er det opp til Venstre om de har lyst til å være med på den satsingen.

Abid Raja (V) [10:23:23]: Hånden er ute, og vi griper selvfølgelig den hånden, men min utfordring tilbake er: Når forslagene vi fremmer i Stortinget, blir nedstemt av regjeringspartiene, når forslagene vi har fremmet i statsbudsjettet, ikke blir imøtekommet av regjeringen, blir det en ganske slapp hånd. Det må jo være en konkret hånd som vi kan gripe tak i.

Vi er veldig motivert til å hjelpe til og bidra til at vi kommer oss ut av lærerkrisen, ut av motivasjonskrisen og ut av den krisen som handler om at det er økt ufrivillig skolefravær. Min utfordring til statsråden er: Jeg tviler ikke på at hun har et engasjement for å skape en bedre skole, men jeg lurer likevel på om kunnskapsministeren i møte med disse utfordringene har tenkt å utvide regjeringens utdanningspolitikk til å omfatte mer enn en ideologisk kamp mot private initiativ i skolen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:24:10]: Vi vedtar ikke motivasjon og tilstedeværelse i skolen her i Stortinget. Det aller viktigste er faktisk hva vi velger å gjøre framover. Mange av de satsingene som ligger inne i pakken til Venstre, er allerede i statsbudsjettet. Men jeg er helt enig, vi må alltid se om vi kan gjøre mer. Det er utrolig viktig, og nettopp derfor har jeg invitert partene til møte i dag for å gjennomgå situasjonen og få innspill om hvordan vi kan løfte satsingen i norsk skole og få snudd utviklingen knyttet til de faglige resultatene, som har vært over tid. Vi er nødt til å snu den utviklingen. Jeg imøteser samarbeid også med Venstre for å få det til.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:25:02]: PISA-resultatene er nedslående, og det må være en vekker for alle partier. Kristelig Folkeparti skal selvfølgelig gå grundig inn i dette, men to ting kan vi slå fast allerede: Det ene er at skolens viktigste ressurs er lærerne. Vi trenger et taktskifte i satsingen på å rekruttere og beholde lærere. Det andre er at det er mangel på trykte lærebøker i skolen, og det til tross for at trykte bøker gir større leseforståelse og mer leseglede. Kristelig Folkeparti, som eneste parti, har foreslått en halv milliard kroner ekstra til trykte lærebøker og til skolebibliotekene i statsbudsjettet for neste år. Kan kunnskapsministeren love at regjeringen framover vil satse mer på lærerne og mer på trykte lærebøker som det sentrale læremiddelet i skolen vår?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:25:57]: Jeg er helt enig med representanten i at trykte lærebøker er viktig. Vi trenger begge deler. Vi trenger både digitale verktøy og trykte verktøy for at skolehverdagen skal være mest mulig variert for den enkelte elev og gi best mulig læring. Nå er det et skjermbrukutvalg som skal se på dette. Neste år kommer de med sin anbefaling til tiltak i skolen knyttet til dette.

Mangel på trykte lærebøker er en bekymring regjeringen deler. Vi satte derfor av 115 mill. kr til skolebøker i RNB. Jeg må også si at som tidligere kommunepolitiker og ordfører er det utrolig viktig at vi har en god kommuneøkonomi – en god kommuneøkonomi som gjør at man kan satse, sånn som vi gjorde i Stavanger, slik at flere skoler får kjøpt inn lærebøker som de trenger. Spesielt er dette viktig med fagfornyelsen, som legger opp til at det vil være større behov for en annen innretning av fagene.

Presidenten [10:26:57]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [10:27:06]: I dag, en helt vanlig skoledag, vil det i snitt være over 100 meldinger om vold og trusler på norske skoler. Som Aftenposten skrev om i forrige uke, er det snakk om slag, spark og spytting, men også langt mer alvorlige ting.

En av fire lærere har opplevd vold eller trusler, og tidligere i år ble to skoler stengt ned som følge av slike tilfeller. Flere skoler er også blitt vurdert stengt ned.

Vi ser en eksplosjon i tilfeller med vold og trusler som står i veien for læring, og det bekymrer både elever, lærere og foreldre. Til tross for dette presterte regjeringen tidligere i år å legge fram en opplæringslov på over 700 sider uten et eneste reelt tiltak mot vold og trusler i skolen. Både i stortingsdebatter og i andre sammenhenger er ansvaret ene og alene skjøvet ned til kommunene, og regjeringspartiene har også stemt ned en rekke for-

slag fra Fremskrittspartiet i denne sal tidligere i år. Det er riktignok ett unntak, og dette er et forslag som er sendt på høring, om en slags nødhjemmel for å gripe inn når voldelige situasjoner først har oppstått. Men dette er trolig også dekket av dagens nødvergeparagraf, og er også noe Utdanningsforbundet har kritisert. Men det er altså ingen nasjonale tiltak for å hindre vold og trusler i skolen fra regjeringen. Regjeringen har også lagt fram et statsbudsjett uten et eneste tiltak mot vold og trusler i skolen.

Nå har vi en ny kunnskapsminister. Jeg vil derfor spørre henne om hun vil ta noe initiativ til nasjonale tiltak for å bekjempe den alarmerende situasjonen mot vold og trusler som vi ser i norsk skole akkurat nå?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:28:41]: Jeg deler representantens bekymring. Det er alvorlig, og det er uakseptabelt når ansatte i skolen blir utsatt for trusler og vold på jobb. Jeg vil understreke at det er arbeidsgiver som har ansvaret for at ansatte er trygge på jobb. Arbeidsgiver må arbeide for å forebygge at lærere blir utsatt for vold, og de må ha gode rutiner for å håndtere hendelser hvis de likevel skjer.

Jeg mener det er bra at lærernes historier kommer fram. Jeg mener det er viktig at man snakker om disse utfordringene på den enkelte skole, sånn at lærerne ikke opplever å stå alene når de blir utsatt for vold.

Som representanten sier, er det i dag usikkerhet blant ansatte i skolen om når det er lov å gripe inn fysisk mot elever. Nettopp på grunn av det og at forrige regjering ikke tok tak i dette, ble det derfor i vår sendt et forslag på høring om regler om avverging av skade og bruk av fysisk inngripen inn i opplæringsloven og privatskoleloven. Forslaget setter krav til at skolene arbeider forebyggende mot situasjoner der det er nødvendig å gripe inn fysisk. Kunnskapsdepartementet går nå igjennom alle innspillene og vil legge fram et lovforslag til våren. Selv om lovregulering i seg selv ikke vil løse problemene med vold i skolen, gir det større trygghet rundt når man kan gripe inn fysisk, hvis det måtte bli en del av løsningen.

Det er også viktig å erkjenne at det er mange og ofte komplekse årsaker til at elever utøver vold. Det betyr ikke at det er mindre alvorlig for den som blir utsatt for vold, men at det sjelden finnes en enkel løsning. I mange tilfeller kan heller ikke skolen løse utfordringene alene. Det er derfor viktig at skolen får den støtten de trenger fra andre fagmiljøer, f.eks. PPT, helsetjenester, politi og barnevernet.

Himanshu Gulati (FrP) [10:30:36]: Jeg er glad for at statsråden tar situasjonen på alvor, men ord er til liten trøst når vi ikke ser konkrete tiltak, når vi ikke ser handling. Jeg vil derfor spørre statsråden: Med unntak av for-

slaget om en hjemmel til å gripe inn når voldelige situasjoner først skjer, kan statsråden nevne et eneste nasjonalt tiltak denne regjeringen har tatt til orde for mot vold og trusler i skolen, og som ikke bare handler om å skyve ansvaret ned på kommunene?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:31:04]: Vi er tydelige på at vi har sendt dette forslaget på høring, noe som skal bidra i den forbindelse.

Jeg kommer til å jobbe hardt for å få flere fagfolk med ulik kompetanse inn i skole og barnehage i hverdagen, slik det står i Hurdalsplattformen. For å få til dette er det utrolig viktig at skoleeierne, enten det er kommune eller fylkeskommune, får gode økonomiske rammebetingelser, og det har denne regjeringen lagt til rette for. I neste års statsbudsjett foreslår vi 6,4 mrd. kr i frie inntekter til kommunesektoren. Jeg kan ikke få sagt nok hvor viktig god kommuneøkonomi er for å bygge laget rundt eleven, og det vet vi er viktig i sånne situasjoner som representanten er opptatt av.

Himanshu Gulati (FrP) [10:31:48]: Jeg hører fortsatt ingen konkrete tiltak som skal hindre økt vold og trusler i skolen, fra statsråden.

Regjeringen stemte også mot Fremskrittspartiets fem forslag til tiltak, med unntak av ønsket om mer statistikk. Regjeringen presterte også å stemme imot Fremskrittspartiets forslag i opplæringsloven om en egen handlingsplan mot vold og trusler i skolen, som både skulle inkludere forebygging og reaksjoner overfor dem som begår alvorlige handlinger.

Det er en fjellvettregel som heter at det ikke er noen skam å snu. Jeg vil derfor rekke ut en hånd til statsråden og spørre om følgende: Når vi nå ser oppslagene og rapportene fra skoler over hele landet hva gjelder vold og trusler i skolen, vil statsråden likevel i alle fall vurdere å gå inn for en nasjonal handlingsplan mot vold og trusler?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:32:31]: Jeg er ikke enig med representanten i at denne regjeringen ikke gjør noe. Den forrige regjeringen sendte ikke engang et regelverk på høring, og endringen som hans parti var med på i opplæringsloven § 9 a, skapte stor usikkerhet nettopp for lærerne.

Når det gjelder å være konkret, mener jeg at det å bygge laget rundt eleven og en styrket kommuneøkonomi er ekstremt viktig. Det er veldig konkret. For eksempel: Da jeg var ordfører i Stavanger, la vi inn en betydelig satsing for få flere psykologer, flere helsesykepleiere og flere miljøterapeuter inn i skolen. Det er veldig bra. Det gjør at en kan komme med tidligere inngrep overfor elever som har utfordringer, og det gjør at utfordringene ofte blir mindre. Det er veldig viktig hvis vi skal vi jobbe forebyggende og snu denne utviklingen.

Himanshu Gulati (FrP) [10:33:23]: Flere andre land har opplevd de samme utfordringene som Norge nå ser innenfor vold og trusler, og for så vidt mobbing i skolen. Det er først de siste to årene vi har sett den økningen vi har gjort i Norge, og det er derfor Fremskrittspartiet har lagt fram flere forslag det siste året.

Men både i utlandet og i Norge finnes det lyspunkter med gode lokale prosjekter som gir resultater. Noen av disse prosjektene har også Fremskrittspartiet løftet fram i vårt forslag til alternativt budsjett. Vi har foreslått nasjonale prøveprosjekter, slik at flere skoler i Norge som sliter, kan nyte godt av disse tiltakene som har fungert. Jeg lurer på om statsråden har noen eksempler på vellykkede tiltak mot vold og trusler, enten fra Norge eller fra Norden, som hun vil løfte fram, og som hun mener flere skoler i Norge kan lære av.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:34:09]: Det jeg mener er viktig, er f.eks. politiråd, som mange kommuner har, og et godt samarbeid mellom politiet og barnevernet, PPT og skolen, hvor en raskt kan komme inn i situasjoner hvis en ser en uheldig utvikling på enkelte skoler og enkelte steder blant unge i kommunen. Det er veldig viktig. Der snakker fagetatene sammen på tvers og jobber forebyggende, og de kommer i tidlig inngripen slik at en faktisk får forebygget, en får tatt tak i situasjonen tidlig, så den ikke får utvikle seg. Da handler det nettopp om å ha gode nok ressurser for kommunene for å få til det.

Himanshu Gulati (FrP) [10:34:48]: Jeg har besøkt flere skoler, også en av de skolene som ble stengt ned tidligere i år, og det lærerne og de tillitsvalgte sier, er at det ikke bare er eksempler på vold og trusler, men at også ordbruken og sjargongen har endret seg i klasserommene – ofte til det uakseptable.

Jeg er blitt fortalt at det på flere skoler ikke går én dag uten at en kvinnelig lærer blir kalt – beklager ordbruken – f.eks. hore i en rekke klasserom i Norge, og mannlige lærere blir omtalt som kjønnsorganer og gitt andre uakseptable betegnelser.

Det lærerne etterlyser, er virkemidler for igjen å kunne være sjef i klasserommet, for å kunne ta ledelsen og vise myndighet når slike uakseptable hendelser oppstår. Jeg vil derfor spørre statsråden: Hva skal en lærer gjøre når man f.eks. blir gitt slike uakseptable karakteristikk i et klasserom, noe som dessverre skjer daglig i norske skoler?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:35:46]: Skoleeier og skolene har mange verktøy for å reagere mot vold mot både elever og ansatte. Skolene kan vedta ulike reaksjoner for brudd på ordensreglementet, f.eks. ved tilfeller av vold. Opplæringsloven åpner for at elever kan

bortvises ved brudd på ordensreglementet. I ytterste konsekvens kan elever bli pålagt å bytte skole, og skolen kan også politianmelde elever over 15 år for voldstilfeller.

Jeg mener dette gir skolen gode muligheter til å reagere på voldsbruk. Samtidig må vi også huske på at alle elever har rett til opplæring.

Det er også viktig å si at det jobbes med en nasjonal statistikk over vold og trusler i skolen, og Stortinget har bedt regjeringen om årlige rapporter om statistikk og utvikling når det gjelder vold og trusler. Departementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å komme med forslag til hvordan vedtak kan følges opp. Jeg må si at alle de forslagene som representanten og Fremskrittspartiet har i forbindelse med denne problematikken, imøteser jeg et samarbeid rundt.

Himanshu Gulati (FrP) [10:36:50]: I går kom PISA-resultatene. Aldri før har norske resultater vært dårligere, og vi er blant dem som går mest tilbake. Samtidig ser vi en økning i vold og trusler, og vi ser at mobbingen øker på alle målte trinn. I dette bildet ser vi også flere radikale forslag på skolefronten – også fra regjeringen og regjeringspartiene – forslag som vanskelig kan betegnes som medisin, men som kanskje heller kan fungere som bensin på bålet.

Jeg lurer på om statsråden mener at Arbeiderpartiets landsmøtevedtak om å fjerne fraværsgrensen, regjeringens prøveprosjekter med fjerning av karakterer i orden og oppførsel eller prøveprosjekter med å erstatte eksamen med langtidsoppgaver vil redusere disiplinen og læringen eller øke disiplinen og læringen i norsk skole.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:37:38]: Jeg deler representantens engasjement for disiplin i skolen og for å la læreren få lov til å være lærer og ha autoritet i klasserommet. Jeg har også lyst til å legge til at når det gjelder det representanten tar opp knyttet til eksamen, har jeg allerede vært tydelig på at den består.

Jeg imøteser et godt samarbeid med Fremskrittspartiet – som jeg håper blir godt – om hvordan vi faktisk skal snu utviklingen knyttet til PISA, for det er vi nødt til å gjøre på vegne av ungene våre og for at de skal ha en best mulig inngang til voksenlivet, arbeidslivet og samfunnslivet senere.

Hege Bae Nyholt (R) [10:38:39]: Trygghet og relasjon er helt avgjørende for læring. Økt vold er et uttrykk for utrygghet og skaper utrygge læringsmiljø for elevene og utrygge arbeidsmiljø for ansatte.

I motsetning til Fremskrittspartiet har ikke Rødt tro på straff og sanksjon. Vi vet at det som trengs, er trygge rammer, og det får man gjennom forutsigbare dager,

små grupper og nok ansatte. Sånn er det ikke nødvendigvis i norsk skole i dag. Skolenes landsforbund lanserte sist uke en rapport som viste at læreren minst av alt underviser, fordi det berømte og litt forslitte begrepet «laget rundt eleven» er for tynt og tidvis helt borte. I Rødts alternative budsjett har vi satt av midler til å styrke nettopp laget rundt eleven gjennom å øke antall stillinger for miljøarbeidere og spesialpedagoger i grunnskolen, sikre støttesystemene for kommuner og fylkeskommuner og ikke minst mer tid til kontaktlæreren. Deler statsråden Rødts vurdering av at laget rundt eleven må styrkes gjennom økt bemanning, og hvilke grep vil statsråden ta for å gjøre nettopp dette?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:39:38]: Jeg deler engasjementet til representanten og Rødt knyttet til viktigheten av å bygge laget rundt eleven. Det handler om å gi alle elever de gode mulighetene til å lære og utvikle seg. Vi vet at alle utfordringer barn og unge har med seg inn i skolehverdagen påvirker læring og trivsel, uavhengig av om det er skoleutfordringer eller problemer utenfor skolen.

Vi er godt i gang med to stortingsmeldinger om hvordan vi skal bygge laget rundt eleven, og hvordan det skal styrkes, og det er viktig at vi har god kunnskap for å sette inn akkurat de tiltakene vi vet virker best mulig med de ressursene vi har. Den første stortingsmeldingen er om 5. trinn til 10. trinn i skolen, og den andre stortingsmeldingen er om sosial utjevning og sosial mobilitet. Det som også er viktig for meg, er at det er skoleeier og skoleledelsen som har ansvar for å legge til rette for godt tverrfaglig samarbeid i skolen, og regjeringen har styrket kommuneøkonomien for nettopp å få bidratt til dette. I neste års statsbudsjett foreslår vi over 5 mrd. kr.

Hege Bae Nyholt (R) [10:40:44]: En fersk rapport fra NIFU, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, gjort på oppdrag av Fagforbundet, viser at åtte av ti skolemiljøansatte har blitt utsatt for vold på jobb. Dette er de som har som yrke å jobbe med utagerende barn, slik at lærerne kan undervise. Det er de som er laget rundt elevene i dag. Mange av disse har først og fremst realkompetanse, og over halvparten oppgir at de ikke opplever at de har den kompetansen som trengs i møte med vold og utagering fra elever, samtidig som de i altfor liten grad inkluderes i kompetanseheving på skolen. Hvis det ikke er nok av disse folkene på jobb, og hvis de ikke inkluderes i kompetansearbeidet, hvordan forventer statsråden at disse verdifulle ansatte skal kunne delta i det som hun har kalt et felles løft for laget rundt eleven?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:41:31]: For regjeringen er det viktig at det er kompetanseutvikling for

alle ansatte i skolen, og for oss er det viktig å legge forholdene best mulig til rette for det. Det ligger allerede inne betydelige midler til etter- og videreutdanning. Jeg er åpen for innspill, og hvis det er behov for mer til sektoren, er det noe vi er nødt til å vurdere framover.

Vi har også styrket kompetansetilbudet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi opplever at det blir godt mottatt der ute. Men vi kan alltid bli bedre. Og det at de ansatte har god nok kompetanse til å kunne gjøre den jobben de er satt til å gjøre, er veldig viktig, og jeg deler som sagt representantens engasjement knyttet til det.

Presidenten [10:42:10]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Grete Wold (SV) [10:42:29]: Vi har nettopp avsluttet en finansdebatt, hvor alle partier har fått fremmet sin primærpolitikk og fått vist frem de skillelinjene vi har i norsk politikk. Det bør jo være mulig å skille høyresiden og venstresiden i politikken selv om vi er enige om mye. Når det gjelder utdanningspolitikken, kan det noen ganger være litt vanskelig. Jeg vil gjerne spørre statsråden om kartlegging, tester, prøver og undersøkelser i skolen.

Statsråden har nylig fått en rapport fra et regjeringsoppnevnt utvalg som har sett på prøver og undersøkelser i skolen, og de foreslår en god del endringer. Vi har mange tester, og vi prøver, veier og måler, både nasjonalt og internasjonalt. Bare på de nasjonale prøvene bruker vi ikke mindre enn 520 mill. kr årlig. Så er spørsmålet: Hva får vi for de pengene? Hva får vi vite? Er det nyttig, er det relevant informasjon, er det noe skolen kan bruke for å gjøre skolen bedre? Hva bruker vi disse resultatene konkret til – utover at vi politikere bruker dem overfor hverandre for å fremme vår egen fortreffelige politikk?

Dette er samletall, men det er ting som tyder på at svaret på disse spørsmålene er nei. Da blir mitt spørsmål til statsråden: Vil statsråden sørge for at vi nå avslutter bruken av nasjonale prøver og heller bruker penger og lærernes tid på å gjøre det bedre for den enkelte eleven i klasserommet?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:43:58]: La meg være tydelig på at vi ikke vil avslutte bruken av de nasjonale prøvene. Nå har vi også fått hovedinnstillingen fra utvalget for kvalitetsutvikling i skolen, kvalitetsutvalget, som ser på nettopp hvordan vi best mulig kan legge til rette for prøver og undersøkelser blant norske elever. Det er omtrent 20 år siden de nasjonale prøvene og elevundersøkelsene ble innført, og det er viktig for oss at prøvene og undersøkelsene er relevante og svarer på skolens behov.

Regjeringen vil neste år også legge fram en stortingsmelding om 5.–10. trinn, og kvalitetsutvikling i skolen blir et tema i den meldingen. Partene i skolen har vært representert i utvalget. Utvalgets innstilling er nå ute på høring – høringsfristen er 5. mars 2024 – og jeg håper at det er mange som vil engasjere seg når det gjelder forslagene fra utvalget, og bidra i høringen. Jeg imøteser også SVs innspill til dette.

Grete Wold (SV) [10:45:03]: Takk for svar. Vi må også innom en annen undersøkelse, som flere har vært innom allerede i dag. Det er ikke kun nasjonale tester vi bruker tid og penger på. Det går også en del millioner kroner til PISA-undersøkelsen og tilsvarende. I går kom resultatene fra nettopp den undersøkelsen. Det er en sjekk som tas hvert tredje år, snart hvert fjerde år, og den viser at vi ikke ligger så veldig godt an i lesing, matte og naturfag, etter de kriteriene man har valgt å måle etter. Resultatene er heller ikke så dårlige som media skal ha det til; vi ligger faktisk ganske godt an sammenliknet med de andre OECD-landene. Det er likevel grunn til noe bekymring. Handling er stikkordet her.

Hva vil statsråden gjøre på både kort og lengre sikt for å forbedre kunnskapene i norsk skole?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:45:56]: Det var en alvorlig beskjed vi fikk i går, og det er viktig for meg at vi gjør noe for å snu denne utviklingen. Når jeg sier «vi», mener jeg alle politiske partier, organisasjoner og alle andre som har et stort hjerte for norsk skole. Mye av svaret ligger i de elementene jeg har vært inne på tidligere i debatten i dag. Det handler om å gjøre skolen mer praktisk, mer relevant og mer interessant for elevene. Det handler også om å ha kontroll på digitaliseringen. Vi vet at det påvirker elevene i stor grad. De jeg har snakket med når jeg har besøkt skoler, er i hvert fall tydelig på det. I tillegg må vi ha en kraftfull innsats i nettopp fagene norsk, matte og naturfag. Det handler om å bygge laget rundt eleven, og det er vi i gang med. Det henger også sammen med god kommuneøkonomi, som jeg var inne på tidligere, slik at kommunene kan styre innsatsen inn mot det de ser er viktigst i kommunen sin.

Jeg ser fram til et samarbeid med SV også om dette, og jeg er veldig glad for at vi sammen landet et statsbudsjett.

Grete Wold (SV) [10:47:02]: Vi deler entusiasmen for å skape en praktisk og variert hverdag for elevene våre. Målet må være at vi har motiverte elever, og det er vi da enige om. Jeg kan ikke se at det teste-, måle- og kartleggingssystemet som vi har i skolen i dag, faktisk bygger opp under det, så jeg imøteser at statsråden tar rapporten som har kommet, til god etterretning og ser hvilke justeringer som faktisk kan være hensiktsmessig på det.

Så er spørsmålet hva som er et riktig verktøy når man skal legge seg på en ny praksis på hvordan man faktisk skal måle og legge til rette for at læreren faktisk får en bedre hverdag. Utfordringen blir at man ikke gjør noe med de grunnleggende strukturene i skolen. Man øker på med basisfag, og man øker på med de grunnleggende ferdighetene. Det er vel og bra, men det er også veldig mange fag og veldig mange ferdigheter som faktisk ikke finner en naturlig plass i skolen i dag. Hvilke grep vil statsråden ta for nettopp å få en skole hvor ulike ferdigheter får en naturlig plass?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:48:07]: Jeg mener det er viktig med den kunnskapen og informasjonen som testene gir. Det er viktig at vi har en god oversikt over hvordan tilstanden i norsk skole og blant norske elever er, nettopp for å kunne sette inn tiltak for å snu en utvikling, og også for å kunne få informasjon om hvilke tiltak som virker, sånn at vi bruker ressursene våre på best mulig måte framover. Da trenger vi den informasjonen som kartleggingene og prøvene gir, nettopp for å kunne gjøre noe med det. Jeg mener det er viktig at vi politikere faktisk tar tak i det, og at vi vil vite mest mulig, sånn at vi kan sette inn de beste tiltakene.

Grete Wold (SV) [10:48:50]: Noe annet som flere har vært inne på her i dag, er at vi har flere uønskede hendelser i klasserommene, og sågar ser vi også lærere som blir utsatt for vold. Det er selvsagt ikke akseptabelt på noen som helst måte. De forskjellige partiene har litt ulik tro på ulike tilnærminger til det. Jeg støtter nok foregående taler, representanten fra Rødt, som ønsker å styrke laget rundt eleven og hvordan vi skal møte den enkelte, noe statsråden også har vært inne på.

Hvordan vil statsråden jobbe med å involvere flere i det samarbeidet som trengs for å bygge nettopp det laget rundt eleven? Elevene som utøver den uønskede atferden i klasserommene, er også barn som trenger å bli sett og møtt på sine behov, og som skal ha en naturlig plass i norsk skole.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:49:38]: La det være helt tydelig: Verken lærere eller elever skal oppleve vold på skolen. Vi må derfor ha et regelverk for dette. Skoleeierne har plikt til å ivareta elever etter opplæringsloven, og lærere og andre ansatte etter arbeidsmiljøloven. Ansatte i skolen skal være trygge på hvilket handlingsrom de har når det oppstår situasjoner der elever står i fare for å skade seg selv eller andre. Som jeg har vært inne på tidligere, har regjeringen sendt på høring et forslag for å regulere dette i loven.

For regjeringen er det viktig med nettopp dette som står i Hurdalsplattformen: «laget rundt eleven». Det er en satsing som vi vil jobbe med videre, og jeg gjentar at

kommuneøkonomi også er helt avgjørende for at kommunene skal ha rom til å få det til, for å kunne sette inn ulike faggrupper som faktisk kan gripe inn tidlig og snu den uheldige utviklingen eller situasjonen hos enkelte elever.

Grete Wold (SV) [10:50:43]: Jeg støtter statsrådens engasjement for en bedre kommuneøkonomi. I vårt alternative budsjett har vi at vi ønsker å øke den ytterligere, fordi gode ressurser er det verktøyet som kanskje hjelper mest.

Den kanskje aller viktigste ressursen vi har, er kvalifiserte lærere i klasserommet. Det er klart at det mediebildet vi har nå – som fokuserer på veldig mye uønsket, på dårlige resultater, og med veldig mye negativ omtale av norsk skole – ikke virker stimulerende på våre unge til å søke seg inn på lærerutdanningen. Det ser vi at dessverre også er realiteten. Derfor må det handles raskt og effektivt for å få flere til å søke seg til lærerskolen og, ikke minst, for å beholde de gode lærerne som vi allerede har. Hvordan vil statsråden møte den utfordringen, som jeg vil vurdere at faktisk kanskje er den aller største vi har i norsk skole i dag?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:51:30]: Jeg er enig med representanten i at kvalifiserte lærere er avgjørende for å sikre at alle barn og unge skal få best mulig vilkår for å lære, utvikle seg og oppleve mestring. Å satse på lærerne er noe av det viktigste vi gjør for ungene våre, og vi jobber med flere grep for å få flere til å ville bli lærer og for å beholde de dyktige lærerne vi har.

Vi er bl.a. i gang med en rekrutteringsstrategi, sammen med partene i arbeidslivet og andre sentrale aktører i sektoren. Den vil vi legge fram i februar. Det er ikke så veldig lenge til. Denne regjeringen videreutvikler også satsingen på etter- og videreutdanning for nettopp lærerne i skolen, og bruker over 1,6 mrd. kr på nettopp dette.

Jeg vil også si at vi er i gang med å vurdere hvordan et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereveier i barnehagen og i skolen skal se ut, sånn at lærere og andre ansatte skal få mulighet til å fordype seg og utvikle seg gjennom hele yrkeslivet. I dette arbeidet vil vi også vurdere en ny ordning for karriereveier, i samarbeid med partene.

Presidenten [10:52:34]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Olve Grotle (H) [10:52:56]: Då regjeringa sitt forslag om grunnrenteskatt på havbruk blei presentert i september i fjor, fekk det straks konsekvensar. Vi såg bortfall av investeringar på titals milliardar, oppseiingar og konkursar, og viktige planar for vekst i ei meir

berekraftig og grønare retning blei lagde på is. Samtidig blei det òg klart at modellen regjeringa la fram, ville gje mange utfordringar. Det ville skape eit stort og unødvendig byråkrati, ressursbruk og usikkerheit og utgjere ein fare for at næringa måtte betale meir skatt enn dei reelle inntektene skulle tilseie.

Over eitt år etter at regjeringa lanserte sin modell, og eit halvt år etter at grunnrenteskatten blei vedteken av Stortinget, rår det framleis stor usikkerheit. Eit av hovudproblema er internprisingsproblematikk, som særleg gjeld dei integrerte selskapa. Etersom grunnrenteskatten er avgrensa til ein bestemt del av verdikjeda, nemleg sjøfasen, vil det oppstå internprisingsutfordringar for alle innsatsfaktorar som blir leverte internt i eit konsern. Dette gjeld smolt, fôr, fiskehelse, brønnbåttenester, administrative og konsernsentrale tenester, slakting og prosessering, transport til marknaden, for å nemne nokre. At modellen er svært komplisert og vanskeleg, ser vi òg i selskapa sine estimat over kor stor del av overskotet dei må betale i grunnrenteskatt – faktisk sprikjer det frå 4,5 til over 20 pst. Dette siste kan gje eit godt inntrykk av kor vanskeleg innføring av grunnrenteskatt kan bli i praksis. Det er som Bård Misund, professor på Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger, nyleg skreiv i IntraFish:

«Skattlegging av havbruksnæringa med en grunnrenteskatt kan sees veldig trivielt ut fra et kontor i Eilert Sundts Hus på Blindern, men implementeringen er langt fra en walk in the park. Det er et komplisert skattesystem som vil være spesielt utfordrende for integrerte selskaper.»

Spørsmålet til fiskeri- og havministeren må då bli om ho synest det kaoset som no rår kring heilt grunnleggjande skattereglar for havbruksnæringa, er akseptabelt.

Statsråd Cecilie Myrseth [10:54:56]: For det første vet representanten veldig godt at skattepolitikken i Norge ligger på finansministerens bord. Men jeg som statsråd er enig i innføringen av den grunnrenteskatten som nå er på plass, og jeg er rimelig sikker på at den kommer til å stå seg over lang tid, fordi den allerede gir så gode inntekter til fellesskapet vårt. Det har gjort at vi nå bl.a. kan ha en stor satsing på å ta ned barnehageprisene, slik vi fikk vedtatt i budsjettet nylig, som jeg må si at jeg er stolt av.

Så vil jeg advare representanten litt mot å lage et bilde av at det er totalt kaos i næringa, Vi fikk nye eksporttall fra Sjømatrådet for kort tid siden, som viser at eksporttallene går opp – verdiene går opp på vegne av nasjonen vår. Det gleder meg stort. Det har også stor betydning for fellesskapet vårt. Jeg tror jo at det er riktig at fellesskapet får mer igjen av de store verdiene som denne

næringen tjener, at mer tilfaller lokalsamfunnene, som regjeringen også har sikret. Ikke minst kunne man se det også når det gjelder økt produksjonsavgift, som har gitt større inntekter til kommunene, som vi også har sendt ut for kort tid siden.

Jeg er veldig opptatt av rammevilkårene til havbruksnæringen. Derfor kunne jeg også sende ut pressemelding i morges om at vi nå skal gå i gang med en stortingsmelding om nettopp havbruksnæringen, fordi vi skal sikre at denne næringen skal fortsette å være i verdenstoppen på vegne av landet vårt. Det har jeg tro på at vi skal få til.

Olve Grotle (H) [10:56:48]: Eg kan faktisk ikkje sjå at statsråden ein einaste gong var innom det som faktisk var spørsmålet mitt. Berre kort, når det gjeld eksportrekorden som blei slått i forgårs: Det er flott, men det kjem av pris og krone og ikkje auka produksjon.

For å vende tilbake til temaet mitt: Normprisrådet er eit forsøk på å handtere ein av desse internprisutfordringane eg snakka om i stad, nemleg internsal av laks og aure mellom matfisk og salsledda. Men også her er det eit hav av ulike faktorar og forhold som har relevans, noko som det faktumet at det er over 136 000 transaksjonar kvart år, illustrerer. Og for igjen å låne orda til professor Misund:

«Kompleksiteten er for stor til at et normprisråd ville kunne fange opp alle disse faktorene, og gjør det vanskelig å sette rettferdige normpriser.»

For nokre veker sidan fekk vi vite at normpris blei utsett endå ein gong, og at det altså ikkje skal innførast før til sommaren. Da vil eg stille følgjande spørsmål: Kan statsråden vere innstilt på å sløyfe heile normprisordninga?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:57:58]: Normprisrådet skal innføres, men det ligger på en annen statsråds bord.

Olve Grotle (H) [10:58:12]: Havbruksnæringa er ei av dei viktigaste distriktsnæringane våre. Den har stort potensial, men òg mange utfordringar. Vi har òg fått fleire forslag og utgreiingar om korleis det framtidige havbruket skal sjå ut. Eg nemner f.eks. utgreiinga frå havbruksutvalet. Men i staden for å konsentrere seg om berekraftig vekst og korleis næringa kan få bukt med utfordringar knytte til miljø og fiskehelse, har tid og ressursar det siste året blitt brukte på ein dårleg lovprosess og ein dårleg skattemodell. Dessverre vil næringa, det offentlege og truleg også domstolane måtte bruke mykje tid og ressursar på dette i åra framover.

Ser statsråden at alt styret med lakseskatten har teke frå oss tid vi elles burde brukt på å utvikle havbruksnæringa vår, få til ein berekraftig vekst, løyse utfordringane

og utvikle visjonane om Noreg som verdsleiande havbruksnasjon?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:59:06]: Noen ganger kan det være lurt at man utsetter å ferdigstille spørsmålene sine til man skal inn i salen, for i morges kom jo meldingen om at vi skal komme med en melding om havbruk. NOU-en som ble levert rett før jeg kom inn i statsrådskontorene, har høringsfrist 2. januar, men til og med før det var det viktig for meg å signalisere at regjeringen har store ambisjoner på vegne av denne viktige næringen, både for kysten vår, for befolkningen vår og for inntektene til landet. Det skal vi gjøre mye med. Jeg gleder meg til å sette i gang med det arbeidet når høringsfristen har gått ut, og etter hvert også legge fram ny politikk på havbruk for Stortinget.

I tillegg jobber regjeringen med en dyrevelferdsmelding. For første gang på over 20 år kommer det en dyrevelferdsmelding, den kommer i løpet av vårparten, som også vil handle om fiskevelferd og fiskehelse, så jeg vil jo si at det skjer ganske mye på dette området med denne regjeringen.

Presidenten [11:00:07]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [11:00:18]: I forslag til statsbudsjett foreslår regjeringen et kutt til norske friskoler på 51 mill. kr neste år og totalt 515 mill. kr de neste fem årene. Dette skapte store reaksjoner blant lærere, elever og foreldre over hele landet. I Dagsavisen sa steinerskolene at 150 lærere i steinerskolene risikerte å miste jobben.

Den 8. november i år var det en stortilt aksjon foran Stortinget mot dette kuttet. Det gjorde spesielt inntrykk å være der og se alle elevene som var til stede med plakater om hvor mye de elsket både sin skole og sine lærere, og de ba politikerne om å redde skolene deres. Ti minutter før aksjonen startet, kom det en pressemelding fra kunnskapsministeren med en beskjed om at hun nå endelig ville involvere friskolene, noe som ikke var gjort tidligere, invitere dem til samtaler og revurdere kuttene i RNB, ikke minst størrelsen på kuttene framover. Kuttet for neste år er allerede vedtatt, og skolene må forholde seg til flertallets vedtak i Stortinget. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden om hun åpner for å fjerne kuttet for 2024 i sin helhet i RNB, og om hun i det minste kan garantere at kuttet for neste år blir redusert i RNB.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:01:39]: Private skoler får etter loven statstilskudd som tilsvarer 85 pst. av gjennomsnittsutgiften i offentlige skoler. Resten kan de ta i skolepenger, og dette har det vært tverrpolitisk enighet om over lang tid. Mange private skoler får like-

vel høyere tilskudd enn 85 pst. fordi de blir kompensert for smådriftsulemper, og det skal de fortsatt bli. Private kombinerte skoler har mottatt et enda høyere tilskudd fordi de blir kompensert for smådriftsulemper to ganger. Det er ikke i tråd med intensjonen, og derfor har regjeringen, som representanten sa, foreslått å endre dette slik at hver skole mottar kompensasjon for smådriftsulemper kun én gang.

Regjeringen er opptatt av at finansieringssystemet for privatskoler skal være rettferdig, og etter mange tilbakemeldinger fra nettopp privatskoleorganisasjonene har vi nå satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra privatskoleorganisasjonene. De skal vurdere om det kan være andre deler av tilskuddet som er satt for lavt. Arbeidsgruppen skal bl.a. vurdere behovet for å endre hvordan utgifter til skolebygg håndteres i tilskuddsmodellen, og om det er spesielle forhold som påvirker kostnadene på en annen måte enn i den offentlige skolen, som f.eks. klassestørrelser eller kompetansekrav.

Omlaggingen til ny tilskuddsmodell gjennomføres som planlagt, men i lys av arbeidet i arbeidsgruppen skal vi vurdere justeringer allerede i revidert nasjonalbudsjett våren 2024. Det samlede tilskuddet til privatskoler vil bli justert i lys av resultatet fra arbeidsgruppen, slik at reduksjonen i tilskuddet blir mindre.

Her må vi ha respekt for den prosessen som pågår i arbeidsgruppen, så jeg kan ikke konkludere med hva det blir.

Himanshu Gulati (FrP) [11:03:33]: Regjeringen har allerede nå vedtatt kutt, før prosessen er ferdig. Både mine partifeller og jeg har besøkt flere skoler rundt omkring i landet som må sparke lærere på grunn av kuttet som er vedtatt for neste år.

En av disse skolene er Kongshaugen kristne grunnskole i Larvik. Jeg snakket med rektoren på Kongshaugen tidligere i dag, som sier at de på grunn av kuttet som er vedtatt, til neste år blir nødt til å skjære ned på alle poster. Men det er ikke nok – de må også sparke i alle fall én lærer. I tillegg øker de elevinnbetalingen med 25 pst. fra neste år. Alt dette, både sparring av lærere og økning av elevinnbetalingen, må de gjøre selv om de forventer et høyere elevtall enn tidligere. Dersom kuttet som er forespeilet, fortsatt blir i den størrelsesordenen, må de kutte ytterligere én til to stillinger neste høst for å komme i balanse.

Jeg vil derfor spørre statsråden hva hun anbefaler skoler å gjøre. Anbefaler hun friskoler å øke elevinnbetalingen enda mer eller å sparke lærere for å få budsjettet til å gå opp etter regjeringens kutt?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:04:36]: Det er viktig å si at det faktisk også er privatskoler som opplever

økt tilskudd etter å ha sett på endringene, så det er ikke sånn at dette gjelder absolutt alle.

Forslaget er å redusere tilskuddet til kombinerte barne- og ungdomsskoler fordi de over tid har fått mer tilskudd enn finansieringsmodellen skulle tilsi. Privatskolene har i hovedsak en god økonomi, og mange skoler vil ha mulighet til å øke inntektene. En fjerdedel av private grunnskoler tar ikke skolepenger i det hele tatt, og mange skoler tar mindre skolepenger enn de har mulighet til. En overgangsordning på fem år, som det er lagt opp til, gir skolene tid til å tilpasse seg.

Det kan, som jeg har vært inne på, være andre deler av tilskuddet til skolene som er for lavt, noe organisasjonene for skolene gir uttrykk for. Sammen med representanter for skolenes organisasjoner skal vi vurdere om det er grunn til å gjøre andre endringer i tilskuddet.

Himanshu Gulati (FrP) [11:05:31]: Det er fine ord fra statsråden, men realiteten er at mange skoler der ute er nødt til å kutte i stillinger som følge av kuttet.

Jeg vil også vise til en sak fra Østlands-Posten, hvor de omtaler en mor og en sønn som de velger å kalle Helle og Martin. Mor forteller om hvordan sønnen dessverre har vært et lett bytte for mobbere, men fikk en helt ny hverdag og blomstret da han fikk bytte skole og i dette tilfellet komme til en friskole hvor han ble tatt godt imot, og hvor mobbingen sluttet. Det er noe mange som har slitt med den typen utfordringer, ofte har opplevd. De bytter til en friskole og får et nytt og bedre miljø.

Slike friskoler har vært redningen for mange i Martins situasjon, men når friskoler over hele landet nå må sparke lærere for å få budsjettet til å gå opp etter kuttet til regjeringen, lurer jeg på om statsråden tror at det vil øke eller redusere kvaliteten på tilbudet ved disse skolene.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:06:32]: Jeg mener det er viktig at vi har et supplement til den offentlige fellesskolen i Norge. Jeg må si at da jeg var ordfører i Stavanger, var jeg opptatt av og besøkte flere av disse skolene – bl.a. British International Schools og den kristne skolen, bare for å nevne noen – som er viktige supplementer vi trenger. Jeg vet også at veldig mange barn trives godt på disse skolene.

Vi er opptatt av at det skal være en rettferdig ordning, og det betyr at de ikke skal få langt høyere tilskudd enn f.eks. offentlige skoler. Det er nettopp det som er et førende prinsipp, men vi har som sagt satt ned en arbeidsgruppe for å se på finansieringens helhet. Den har skaffet oss viktig kunnskap, sånn at vi kan gjøre de rette grepene framover.

Margret Hagerup (H) [11:07:47]: Det er ingen tvil om at det har vært et stort engasjement fra en samlet friskolebevegelse, og regjeringens varslede kutt vil jo resul-

tere i at en kutter i nettopp laget rundt eleven og i verste fall legger ned ungdomstrinn. Det er bra at statsråden snudde i tolvte time, og jeg synes det er positivt at en har invitert til dialog med friskolene. Jeg håper det kan være et linjeskifte, men jeg er imidlertid bekymret for hva som kommer ut i den andre enden, for kuttet som opprettholdes, vil ramme flatt på alle kombinerte skoler, med 1.–10. trinn. Det er også uenighet om tallene bak.

Den internasjonale skolen i Stavanger har 620 elever. Mange av de ungene er barn av dem som jobber i NATO, på sykehuset og i andre bedrifter som tiltrekker seg internasjonal arbeidskraft. De sier at dette kuttet som opprettholdes, vil være svært krevende for dem. Disse historiene får vi over hele landet.

Ministeren har invitert til en dialog der en allerede har forhåndskonkludert når det gjelder dette kuttet. Spørsmålet er om ministeren er bekymret over konsekvensen av dette, og om ministeren er villig til å diskutere alle alternativer før en konkluderer med en ny modell.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:08:53]: Jeg er glad for at representanten trekker fram den internasjonale skolen i Stavanger, som jeg besøkte for ikke så veldig lenge siden. Jeg deler representantens engasjement for skolen og viktigheten av at den har et godt tilbud, spesielt knyttet til utenlandsk arbeidskraft, som vi vet at vi trenger, bl.a. til NATO.

Det er viktig at vi har et rettferdig finansieringssystem for privatskoler, og det er riktig å endre det, sånn at kombinerte skoler ikke får dobbelt smådriftstilskudd. Men som jeg har vært inne på tidligere, kan det være andre deler av tilskuddet til skolene som er for lavt, og derfor har vi satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra skolenes organisasjoner som skal vurdere om det er grunn til å gjøre andre endringer i tilskuddet.

Margret Hagerup (H) [11:09:49]: Vi er også positive til at en ser på den samlede tilskuddsordningen til friskolene, det er vi åpne for. Men noen har problematisert at kostnadene per elev ved drift av kommunale barneskoler, ungdomsskoler og kombinerte skoler må sammenlignes med tilsvarende ved friskoler av samme type og størrelse. Kan statsråden berolige friskolene med at en vil ta med dette inn i den totale beregningen og ta det med som en del av arbeidsgruppens arbeid?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:10:10]: Nå er det viktig at arbeidsgruppen får jobbe godt, og jeg har rapporter som viser meg at de er godt i gang. Jeg hører at de har en god dialog, og at nettopp det som representanten er inne på i sitt spørsmål, er en av de tingene de ser på.

Presidenten [11:10:23]: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:10:36]: Mitt spørsmål går til digitaliseringsministeren.

Alle innbyggere over hele landet skal ha tilgang til velferdstjenester. Digitaliseringen spiller en viktig rolle i det å flytte offentlige tjenester nærmere innbyggeren og gjøre hverdagen enklere og tjenestene bedre. Digitaliseringsdirektoratet estimerer i «Rikets digitale tilstand 2023» at ca. 850 000 voksne mennesker opplever digitalt utenforskap i møte med det offentlige. Når flere offentlige tjenester digitaliseres, kan det derfor medføre at flere faller utenfor den digitale hverdagen. Det er spesielt eldre, innvandrere og personer med funksjonsnedsettelser som i størst grad opplever utfordringer med digitalt utenforskap.

Regjeringen Solberg lanserte en nasjonal strategi for økt digital deltagelse og kompetanse i befolkningen, kalt «Digital hele livet», i september 2021. Allerede i statsbudsjettet for 2022, regjeringens første budsjett, kuttet Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen tilskuddet til hjelp og veiledningstilbud til mennesker med manglende eller lav digital kompetanse, med 5 mill. kr. Vi har heller ikke sett at dette er et område som regjeringen prioriterer i dette budsjettet.

På hvilken måte mener statsråden at regjeringen har fulgt opp strategien «Digital hele livet», og hvilke tiltak har regjeringen prioritert for å hindre at flere opplever digitalt utenforskap?

Statsråd Karianne O. Tung [11:12:08]: Takk til representanten for et veldig viktig spørsmål.

Først av alt er det et grunnleggende prinsipp for denne regjeringen at alle skal med, enten det handler om arbeidslivet eller om skolen, men det handler også om å kunne ta del i den digitale hverdagen. Da handler det om at du må ha tillit til at teknologien vil deg vel, og om at løsningene må være brukervennlige, at man har tilgang på dem, og at det blir politisk prioritert.

Når man opplever digitalt utenforskap, handler det om flere ting. Det handler om tilgang til den digitale tjenesten, det handler om å ha ferdigheter, det handler om at offentlig sektor er samordnet slik at det blir brukervennlig, og det handler om hver enkelts helse- og livssituasjon, slik det også står i strategien «Digital hele livet».

Rett før sommeren lanserte denne regjeringen, ved min forgjenger, en handlingsplan som oppfølging av den strategien. I den handlingsplanen står det at vi skal ha et samarbeidsforum for digital inkludering. Det hadde sitt første møte i går. Digitaliseringsdirektoratet har nå fått et hovedansvar for den faglige oppfølgingen av digital inkludering fra 1. januar. For noen uker siden offentliggjorde vi også hvilke tiltak som fikk finansiering over tilskuddsordningen vi har for digital inkludering, hvor det nå bevilges nær 6 mill. kr til 22 søkere for å hjel-

pe til med digital opplæring for deres innbyggere. Da er det biblioteker, frivillighetsentraler og kommuner som får ta del i den tilskuddsordningen, og som gjør en veldig, veldig viktig jobb.

Det er også slik at det ikke blir noen digital inkludering hvis man ikke har en digital grunnmur. Det er derfor denne regjeringen også foreslår, og får gjennomslag for, å bruke 400 mill. kr på utbygging av bredbånd over hele landet, slik at alle sammen skal kunne komme seg på nett. Da registrerer jeg også at partiet til representanten Linnestad velger å kutte 200 mill. kr til den ordningen.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:14:08]: Takk for svaret. I svaret nevnte statsråden et viktig ord, og det er tillit. Tillit må som sagt bygges over tid, og flere i salen her har i dag sagt at vi ikke kan vedta verken tillit eller motivasjon i denne salen – i hvert fall motivasjon, og vi kan heller ikke vedta tillit.

Regjeringen har, som statsråden sa, gjentatte ganger sagt at de vil ha tjenester nær folk. Fra 1. januar har statsråden et helt nytt departement, som over statsbudsjettet har fått 50 mill. kr. På hvilken måte vil de som i dag lever i et digitalt utenforskap, oppleve at dette nye departementet legger grunnlaget for at de også skal få tjenester nær seg, slik at de kommer inn i en digital hverdag?

Statsråd Karianne O. Tung [11:14:57]: Da må jeg nesten gjenta meg selv litt fra i sted. Det handler om flere ting. Det handler om den digitale grunnmuren når vi snakker om folk over hele landet. Det nye departementet har fått et særlig ansvar for å sørge for mer samordning, mer kraft og politisk styring av digitaliseringspolitikken, som handler nettopp om at alle skal med, men også forvaltningspolitikken og arbeidsgiverpolitikken.

Noe av det vi jobber mye med nå, er den nye digitaliseringsstrategien, som også blir viktig når det handler om digital inkludering. Da handler det om hvordan offentlig sektor skal ta i bruk de store mulighetene som ligger i digitaliseringen. Det handler også om hvordan næringslivet vårt skal finne muligheter for innovasjon og nyskaping gjennom å bruke digitale løsninger. Det handler også om hvordan innbyggerne skal kunne være på nett. Da har jeg lyst til å benytte anledningen til å snakke om viktigheten av fellesløsninger. Det er et noe teknisk ord, men utviklingen av Altinn/ID-porten er noe som både næringslivet og – ikke minst – offentlig sektor er avhengig av for at alle skal kunne bruke digitale løsninger.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:16:05]: Jeg takker for svaret. Nok en gang om tillit: Det er en utfordring at de som strever mest med manglende digitale ferdigheter, er de som også har lavest tillit til at deres rettighe-

ter og personopplysninger blir ivaretatt gjennom digitale løsninger fra det offentlige. Høyre mener at det er viktig å prioritere nettopp dette arbeidet, og den tilliten, for å motvirke digitalt utenforskap. Arbeidet med tilrettelegging og gode tjenester vil derfor være viktig for å treffe nettopp dem som opplever digitalt utenforskap, både for å bevare og ikke minst for å styrke deres tillit til tjenestene.

Hvilke konkrete tiltak mener statsråden må iverksettes for å øke nettopp den tilliten til digitale løsninger for de gruppene som har størst risiko for å oppleve digitalt utenforskap? Jeg er innforstått med at det å øke kompetanse er et svar som statsråden da lett kan gi.

Statsråd Karianne O. Tung [11:17:02]: Tillit er helt grunnleggende for at vi skal kunne ha tro på at teknologien vil oss vel. Da må vi også vite hvordan vi skal bruke teknologien, og hvordan vi skal forvalte teknologien. Denne regjeringen bevilger penger til å sørge for den digitale grunnmuren, både gjennom bredbånd og gjennom fellesløsninger, men vi jobber også hardt for å sørge for at offentlig sektor skal bli bedre på dette.

Det er helt riktig som representanten sier, at har du høy tillit, har du også høy tillit til at offentlig sektor gir deg gode tjenester. Har du lav tillit, har du også mindre tillit til at offentlig sektor gir deg gode tjenester. Da må vi jobbe med tillit fra vugge til grav, for å si det veldig enkelt, fra barnehage og gjennom skoleløpet, til innbyggerne våre. Det som da blir viktig, er til syvende og sist hvordan vi gir de tjenestene på en god og trygg måte.

Presidenten [11:17:56]: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak nr. 2 [11:17:57]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:17:59]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Mímir Kristjánsson til næringsministeren, vil bli besvart av arbeids- og inkluderingsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 6, fra representanten Lars Haltbrekken til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

Spørsmål 9, fra representanten Sofie Marhaug til olje- og energiministerens, vil bli besvart av arbeids- og inkluderingsministeren på vegne av olje- og energimi-

nisteren, som er bortreist. Spørsmålet foreslås, etter anmodning fra arbeids- og inkluderingsministeren, flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 10, fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren, er trukket.

Spørsmål 1

Freddy André Øvstegård (SV) [11:18:22]: «Datatilsynet varslet den 27. november et overtredelsesgebyr på 20 mill. kr og flere pålegg til Nav. Varselet kom etter tilsyn som avdekket 12 brudd på personvernforordningen, hvor flere av avvikene var alvorlige. Det er avgjørende for tilliten til Nav at alle kan være trygge på at en aktør med så stor tilgang på massive mengder personopplysninger behandler disse trygt, særlig fordi Nav har stor makt over enkeltmennesker.

Hva gjør regjeringen for å rydde opp i bruddene?»

Statsråd Tonje Brenna [11:19:13]: La meg starte med å takke for et veldig viktig spørsmål. Som representanten sier, har Datatilsynet gjennomført et stedlig tilsyn hos Arbeids- og velferdsetaten. Formålet med tilsynet var å kontrollere om Nav har god nok kontroll på personopplysningene som behandles i fagsystemene som benyttes i saksbehandlingen. Det har de ikke. Datatilsynet fant tolv avvik som de mener er brudd på personvernregelverket. Rapporten viser at personvern ikke er godt nok ivaretatt internt i Nav. Sånn skal det ikke være; sånn skal vi ikke ha det.

Folk skal være sikre på at personopplysningene deres behandles riktig. Nav forvalter store mengder opplysninger om hele Norges befolkning. En stor andel av disse personopplysningene er svært sensitive for den det gjelder. Det er viktig at Nav behandler disse opplysningene på en sikker måte, i tråd med personvernregelverket. Det er avgjørende for at befolkningen kan ha tillit til at personopplysningene deres brukes til bare lovlige formål.

Personvern er viktig for oss alle, og Nav har et stort ansvar med å beskytte personopplysninger siden etaten håndterer store mengder av nettopp det.

Kritikken fra Datatilsynet handler i stor grad om at for mange som jobber i Nav, har tilgang til informasjon om for mange brukere. Det er nødvendig at de som behandler sakene, har lett tilgang på opplysninger for å sikre at folk får hjelp innen rimelig tid. Samtidig må det være tilstrekkelig kontroll med at personopplysningene bare benyttes når det er riktig og nødvendig for å gi gode tjenester.

Nav må finne en bedre balanse mellom det å ivareta folks personvern og samtidig sikre rask og god saksbe-

handling til beste for den enkelte som henvender seg til Navs kontaktsenter eller på andre måter er i kontakt med Nav.

Arbeids- og velferdsdirektoratet jobber nå med å gå gjennom rapporten og ikke minst svare på hvordan de skal følge opp og forbedre områdene Datatilsynet peker på.

Jeg vil følge dette arbeidet tett. Jeg har bedt om nærmere informasjon om hvordan etaten vurderer Datatilsynets funn, og hvordan de følger opp avvikene Datatilsynet pekte på. Derfor har jeg allerede avtalt et eget møte med Nav om dette før jul. Det er helt avgjørende for tilliten til Nav og det offentlige at vi lykkes bedre med dette framover.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:21:27]: Jeg vil starte med å takke for svaret og understreke hvor viktig dette er for tilliten til velferdsstaten vår. Arbeidsministeren pleier å si at det er viktig at folk bruker velferdsstaten, den er til for å brukes. Det er jeg helt enig i, men hvis folk begynner å kvie seg for å oppsøke Nav fordi de vet at personlige opplysninger de gir, ikke blir behandlet trygt, er det svært alvorlig.

Det viser seg at Datatilsynet og Nav har hatt en utveksling om personvernpraksis egentlig en god stund, i hvert fall tilbake til 2011/2012. Derfor lurer jeg, som oppfølging, på hvor lenge regjeringen har kjent til denne praksisen, og hva regjeringen har foretatt seg før Datatilsynet varslet om sitt overtredelsesgebyr nå for kort tid siden.

Statsråd Tonje Brenna [11:22:15]: Jeg deler virkelighetsbeskrivelsen representanten har knyttet til tillit og det at folk må være trygge når det gjelder opplysningene de gir.

Nav har jobbet både med personvern og med omlegging av store og kompliserte datasystemer over lang tid, gjennom mange statsbudsjetter og egentlig helt siden de ulike tjenestene ble slått sammen til ett felles direktorat.

Jeg mener det gjøres mye godt arbeid i Nav knyttet til både personvern og det å forenkle f.eks. hvordan man søker på ulike stønadsordninger eller den typen ting, men at det er en for dårlig balanse mellom de opplysningene som gis til Nav, og det å sørge for at de er godt ivaretatt internt i Nav. Det er det ingen tvil om.

Jeg kommer til å få mer informasjon om hvordan dette jobbes med videre, når jeg treffer Nav om ikke veldig lang tid, og kommer til å følge dette tett fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:23:09]: Jeg tenker det er viktig å få avklart når regjeringen ble klar over denne bestemte praksisen, som har vært tema for en ut-

veksling mellom Nav og Datatilsynet en god stund. Om statsråden eventuelt vil komme tilbake til det i neste svar, hadde det vært fint.

Jeg har et annet spørsmål. Vi har jo alle, i hvert fall i teorien, en mappe hos Nav, og den mappen inneholder våre personopplysninger. Der står det om og når vi har vært syke, diagnoser, hvor vi har jobbet, hva vi har tjent, osv. Det er egentlig den etaten som sitter på mest personopplysninger om oss. Når det i løpet av de siste ukene har kommet fram gjennom saker i media at flere har lange logger fra Nav som viser at flere titalls ansatte har vært inne i mappen uten at de har en aktiv sak, blir det alvorlig. Mener statsråden at folk bør få beskjed om noen går inn og ser på opplysningene deres, og at det i det minste gis en begrunnelse for det?

Statsråd Tonje Brenna [11:24:12]: For å understreke det som kanskje ble opplevd som et for dårlig svar på forrige spørsmål, har Nav arbeidet med personvern over tid, og departementet har visst at Nav har jobbet med denne tematikken over tid, bare så det er helt klart.

Jeg mener det er helt avgjørende at vi kan ha tillit til at personopplysningene som gis til Nav, er godt ivare tatt. Det at ansatte i Nav må sjekke opplysninger om en person fordi vedkommende behandler en sak internt i Nav-systemet, er naturlig og nødvendig – rett og slett for at saksbehandlingen skal bli riktig. Samtidig må alle som på en eller annen måte har Nav-ansatte som sjekker informasjon om dem, vite at det er gjort av en grunn, og at man ikke bare uten videre går inn og ser på personopplysninger om folk, men at det er gjort fordi man skal kunne gi best mulig saksbehandling og gode svar til den det gjelder.

Alt dette vil jeg følge opp videre i dialogen med Nav og sørge for å få oversikt over både sakskomplekset og ikke minst hvordan Nav har tenkt å rydde opp i dette i fortsettelsen.

Spørsmål 2

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:25:44]: «Arbeids- og inkluderingsministeren har i svar på eit skriftleg spørsmål gjort greie for at kjøp av tenester frå ei verksemd som består av berre ein person, ikkje blir rekna som innleige. Likevel får vi tilbakemelding frå sjølvstendig næringsdrivande i eittpersonføretak om at dei ikkje kan søke om godkjenning som bemanningsføretak og tolkar regelverk/informasjon på Arbeidstilsynets nettsider slik at dei må tilsetjast.

Kan dei som driv verksemd med ein tilsett og eittpersonføretak halde fram med å levere tenester etter 1. januar 2024?»

Statsråd Tonje Brenna [11:26:25]: Arbeidsmiljølovens regler om innleie fra bemanningsforetak gjelder bare når det er tale om innleie i arbeidsmiljølovens forstand. Tilknytning av arbeidskraft og kjøp av tjenester kan organiseres på ulike måter. Om en kontrakt mellom to virksomheter gjelder innleie av arbeidskraft eller ikke, må vurderes konkret.

I veilederen om innleiereglene har departementet gitt noen eksempler på kontraktsformer som ikke anses som innleie, og som derfor heller ikke vil være omfattet av innleiereglene. Som det framgår av veilederen, vil kjøp av tjenester fra en virksomhet som består av kun én person, enten i form av et enkeltpersonforetak eller et selskap hvor eieren er den eneste ansatte, ikke anses som innleie etter arbeidsmiljøloven. Det betyr at innleiereglene ikke gjelder for slike virksomheter.

Slike virksomheter vil følgelig heller ikke være omfattet av godkjenningsplikten for bemanningsforetak. Det innebærer naturligvis ikke at slike virksomheter ikke kan tilby tjenester eller inngå oppdragsavtaler med andre virksomheter. Enkeltpersonforetak eller selskap hvor eieren er den eneste ansatte, kan fortsatt inngå oppdragsavtaler og levere tjenester.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:27:38]: Eg takkar for svaret.

Statsråden sa i si siste setning at slike selskap framleis kan levere oppdragstenester, og då er vi ved kjernen i saka, og det som gjer dette ganske komplisert. Bakgrunnen for mitt spørsmål er, som statsråden er vel kjent med, at det blir eit endra arbeidstakaromgrep i arbeidsmiljølova frå 1. januar 2024. Dei dette først og fremst angår, er dei tusenvis av enkeltpersonverksemdene som tilbyr konsulenttenester, der enkeltpersonar vil ha fri dommen med å vere konsulent og inngå eit avtaleforhold med ei bedrift, ikkje nødvendigvis som enkeltstående oppdrag, men som ein måte å organisere eit arbeidsforhold på. Mitt konkrete spørsmål er igjen: Vil det for desse tusenvis av føretaka som leiger ut si eiga arbeidskraft, vere uendra praksis og reglar etter 1. januar, eller er det nye reglar å forhalde seg til?

Statsråd Tonje Brenna [11:28:45]: Jeg skal prøve å utbrodere litt hva som ligger i innleiebegrepet i arbeidsmiljølovens forstand, for å se om jeg kan bidra til å opplyse representanten.

En enpersonsbedrift som leverer en tjeneste til en oppdragsgiver, anses ikke som innleie i arbeidsmiljølovens forstand. Innleie forutsetter at et trepartsforhold mellom en innleier, et bemanningsforetak og dennes arbeidstakere er det som er partsforholdet. En virksom-

het som består av bare én person, er etter departementets vurdering ikke et bemanningsforetak som leier ut til arbeidstakere. Sånn jeg forstår spørsmålet, betyr det at innleieregelverkene ikke gjelder for de bedriftene som representanten spør om.

Med alle mulige forbehold om at jeg misforstår hva representanten egentlig er ute etter, opplever jeg at svaret på spørsmålet er: Ja, det vil etter 1. januar fortsatt være mulig for enkeltpersonforetak å fortsette virksomheten slik som i dag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:29:45]: Eg takkar for svaret, og eg skal vere einig med statsråden i at dette er komplisert. Det som er bakgrunnen for spørsmålet mitt, er altså situasjonen for alle dei tusenvis av folka som er organiserte som enkeltpersonføretak, som typisk er til disposisjon for andre bedrifter i ein periode, og som har den fridomen å vere sin eigen herre og sin eigen sjef, og det er den måten ein ønskjer å organisere kvardagen sin på. Eit typisk eksempel på det er viss ein har ein type IKT-kompetanse og leiger seg sjølv ut som IKT-konsulent til ei bedrift.

Bakgrunnen for spørsmålet mitt er at det har oppstått mykje usikkerheit, og mange av desse bedriftene opplever at det er vanskeleg å få klare svar frå Arbeidstilsynet på om det som slår inn frå 1. januar, endrar regelverket for dei. Viss statsråden kan slå fast at endringane rett og slett ikkje gjeld dei som er enkeltpersonføretak og organiserer seg sjølv... (Presidenten avbryter.)

Presidenten [11:30:52]: Ein må prøva å halda seg innanføre tida.

Statsråd Tonje Brenna [11:30:55]: Jeg forstår at dette er komplisert, både for oss som er til stede her, og for dem som skal forstå reglene. Det første rådet er å sjekke veilederen, som egentlig forklarer ganske godt hva som er ment med de ulike begrepene.

Det er sånn at enkeltpersonforetak eller aksjeselskap hvor eieren er den eneste ansatte, fortsatt kan levere tjenester som selvstendige oppdragstakere, og de vil ikke måtte forholde seg til reglene om innleie. Så lenge kontraktsforholdet innrettes og praktiseres som et oppdragsforhold, er det ingen grunn til at oppdragsgivere ikke skal kunne kjøpe tjenester fra slike virksomheter.

Oppdragsgiver og oppdragstaker må likevel være oppmerksomme på å skille mellom et arbeidsforhold og et oppdragsforhold. I den forbindelse viser jeg til arbeidsmiljølovens bestemmelser om hvem som er arbeidstaker, som presiseres fra 1. januar 2024. Formålet med presiseringen er bl.a. å gi veiledning til hvilke momenter som inngår i vurderingen av om en person faller innenfor arbeidstakerbegrepet.

Jeg svarte etter beste evne og vil anbefale å lese veilederen, og så skal jeg svare mer utfyllende på et skriftlig spørsmål hvis dette ikke oppklarte spørsmålet til representanten.

Spørsmål 3

Presidenten [11:32:01]: Dette spørsmålet, frå representanten Mímir Kristjánsson til næringsministeren, vil verta svara på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av næringsministeren, som er borttreist.

Mímir Kristjánsson (R) [11:32:13]: «Leder i Fellesforbundet Jørn Eggum sier til Stavanger Aftenblad at Equinor gjennom systematisk løsarbeid og innleie pulveriserer norsk sikkerhetsarbeid – han kaller bransjen verstinger. Equinor avviser kritikken og sier de har gode sikkerhetsresultater.

Tror statsråden på Eggum sin beskrivelse av løsarbeidet og den alvorlige sikkerhetsrisikoen det utgjør hos Equinor, eller stoler statsråden på Equinor, som avviser kritikken og ikke vil følge opp med noen ekstraordinære tiltak utover den rutinemessige gjennomgangen av sine kontrakter med ISO-selskapene?»

Statsråd Tonje Brenna [11:33:01]: Regjeringen har i eierskapsmeldingen, altså Meld. St. 6 for 2022–2023, Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap, styrket forventningen om anstendige arbeidsforhold. Det er et helt sentralt tema for regjeringen. Forventningene gjelder både for selskapets egen virksomhet og i leverandørkjeden. Forventningene kommer tydelig fram i eierskapsmeldingen, som et nær samlet storting stilte seg bak. Videre framkommer det i meldingen at det å være ledende i arbeidet for anstendige arbeidsforhold bl.a. innebærer å arbeide systematisk med helse, miljø og sikkerhet.

Jeg er glad for at Equinor er tydelig på at sikkerhet og trygghet til medarbeiderne deres, samt integriteten til selskapets virksomhet, dvs. primært selskapets fysiske evne til å levere olje og gass til Norge og Europa, har høy prioritet. Staten som eier i Equinor ASA og andre selskaper forventer at styret og administrasjonen arbeider aktivt med statens forventninger. Nærings- og fiskeridepartementet benytter eierdialog aktivt og tar opp forhold, stiller spørsmål og formidler synspunkter som er innspill selskapsledelsen kan vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. Helse, miljø og sikkerhet er et sentralt tema og jevnlig på dagsordenen når staten som eier har møter og dialog med Equinor. Dette vil fortsette å være tema i eierdialogen også framover.

Staten er en aktiv, ansvarlig og langsiktig eier som skal bidra til å oppnå målene som eier. Det er imidlertid

styrets ansvar å forvalte selskapet, inkludert arbeidet med HMS og inngåelse av avtaler med underleverandører, jf. selskapslovgivningens rollefordeling mellom eier, styre og daglig leder samt allment anerkjente eierstyringsprinsipper og standarder.

Mímir Kristjánsson (R) [11:34:39]: Jeg er glad for at regjeringen i eierskapsmeldingen slår fast at statens selskaper skal være ledende når det gjelder å ha gode lønns- og arbeidsvilkår for både egen del og de underleverandørene de bruker. Men her er det noe med forholdet mellom kartet og terrenget, og nå kommer det en del bekymringsmeldinger fra dem som er ute i terrenget. En av dem er altså Fellesforbundets leder, Jørn Eggum, som statsråden også kjenner fra Arbeiderpartiets sentralstyre. En annen bekymringsmelding kommer fra Petroleumstilsynet, som nylig i en rapport utformet av Safetec slår fast at Equinor er det verste selskapet på norsk sokkel når det gjelder å presse på med uansvarlige kontrakter der ting må gjøres fort og galt, og der man ikke har god tid til å gjøre ting.

Så spørsmålet til statsråden er: Hva tenker regjeringen om disse bekymringsmeldingene som kommer, på tross av de fine ordene som står i eierskapsmeldingen?

Statsråd Tonje Brenna [11:35:40]: Jeg har ingen grunn til ikke å tro at Jørn Eggum står på natt og dag for sine medlemmer og deres sikkerhet når de er på jobb – også når de er på jobb i Equinor.

Mitt ansvar i den jobben jeg har, men også i kraft av å være her og svare på dette spørsmålet på vegne av næringsministeren, er allikevel å holde fast ved det som er regjeringen og Stortingets fastlagte Eierpolitikk, og det er at det er styret som har ansvaret for å oppfylle, og skal sørge for å oppfylle, de forventningene eier stiller. Det er helt klart i eierskapsmeldingen at det er en forventning fra politiske myndigheters side, og det er at selskapene våre drives på en god måte, at det fokuseres på helse, miljø og sikkerhet, og at det gjøres et viktig arbeid hver eneste dag for å sørge for at det også er godt og trygt å jobbe i selskapene. Jeg tror ikke representanten klarer å lirke meg lenger inn i ytterligere synsing om hva som bør være konsekvensen av – eller hvilken valør det har – at noen melder fra at alt ikke er på stell. Jeg tror det formelt må håndteres i eierdialogen mellom eier og selskapet.

Mímir Kristjánsson (R) [11:36:43]: Det vet heller ikke representanten om han får til, men han gjør et forsøk likevel. Grunnen til det er at vi har en eierskapsmelding, men vi har også systemer for å følge opp den eierskapsmeldingen, bl.a. den eierdialogen som det er henvisning til. For det hender jo rett som det er, og det har det gjort i mange tilfeller og med skiftende regjeringer, at statseide selskaper ikke uten videre følger opp de signal-

ene som kommer i eierskapsmeldingen, bl.a. i synet på lederlønn, der regjeringen også har sett behov for å ta harde grep. To av kollegaene til statsråden som svarer meg nå, både statsråd Aasland og statsråd Vestre, har i ulike sammenhenger sagt at de skal ta dette opp i dialogen med Equinor framover. Spørsmålet er da om regjeringen er villig – og om vi kan få en bekreftelse på det – til å ta de signalene som kommer fra Eggum og andre, og stramme opp Equinor litt skikkelig på dette området.

Statsråd Tonje Brenna [11:37:42]: Det er egentlig et godt bilde på denne regjeringens vilje til å styre de statseide selskapene på en god måte, det eksempelet representanten selv trekker opp om lederlønninger og næringsministerens engasjement. Jeg tror ingen vil beskyldte næringsministeren for å være lite tydelig i dialogen med selskapene som staten er eier i.

Så viser jeg til siste del av nest siste avsnitt i mitt svar, som jeg for ordens skyld kan gjenta, sånn at all tvil er feid av banen:

«Helse, miljø og sikkerhet er et sentralt tema og jevnlig på dagsordenen når staten som eier har møter og dialog med Equinor. Dette vil fortsette å være tema i eierdialogen også framover.»

Med andre ord: Næringsministeren kommer til aktivt å ta opp disse problemstillingene og gjøre det han kan i den dialogen, for å sørge for både at statens forpliktelser overholdes av selskapene, og også at ambisjonen om at det skal være gode selskaper å jobbe i, hvor det fokuseres sterkt på helse, miljø og sikkerhet, ivaretas hver eneste dag.

Presidenten [11:38:42]: Me går til spørsmål 9.

Spørsmål 9

Presidenten [11:38:42]: Dette spørsmålet, frå representanten Sofie Marhaug til olje- og energiministeren, vil verta svara på av arbeids- og inkluderingsministeren på vegner av olje- og energiministeren, som er borttreist.

Sofie Marhaug (R) [11:38:55]: «Regjeringen uttalte til TV2 Nyheter den 14. august 2022 at det skulle komme nye grep for forsyningsikkerhet for strøm. Da sa statsråden: «Når vi får på plass denne styringsmekanismen, så vil den få virkning med én gang den blir satt i verk. Men den er spesielt viktig for tida etter snøsmeltingen neste år.» Vi er langt inne i neste år, tappesongen er godt i gang og fyllingsgraden er under medianen, uten styringsmekanismen på plass.

Hva har tatt så lang tid, og hvilke andre grep for forsyningsikkerhet og stabile priser tar regjeringen mens vi venter?»

Statsråd Tonje Brenna [11:39:40]: Statnett vurderer at kraftsituasjonen nå er normal for årstiden. I 2022 gikk vi inn i året med lave nivåer i magasinene etter en høst utenom det vanlige. Europa gikk så inn i en energikrise som følge av Russlands invasjon av Ukraina. Når vi da i tillegg fikk et relativt tørt år med lite tilsig til magasinene, begynte vi å ane utsiktene til en mulig knapphetssituasjon. Det var det som var bakgrunnen for at vi sommeren 2022 iverksatte en rapporteringsordning for å bedre oversikten over våre viktige vannmagasiner.

Regjeringen varslet også at vi ville etablere en styringsmekanisme for å styrke kontrollen med kraftproduksjonen, som er kritisk viktig for alle samfunnsfunksjoner i Norge. Da regjeringen presenterte hovedtrekkene i styringsmekanismen, ble de samlede tiltakene skissert. Dette er fulgt opp gjennom utarbeidelse av forslag til endringer i lovverket, som Olje- og energidepartementet sendte på høring sommeren 2023. Departementet har arbeidet videre med saken gjennom høsten.

Regjeringen sørget for å bruke tiden godt, slik at forslagene til lovendringer som snart vil bli lagt fram for Stortinget, er nøye vurdert. Forslagene har vært sendt på offentlig høring, slik at alle berørte aktører har hatt anledning til å uttale seg. Dette har vært viktige steg på veien for å legge til rette for en god og demokratisk prosess.

Forslagene til lov- og forskriftsendringer ble sendt på høring i slutten av juni med høringsfrist i begynnelsen av september. Departementet har mottatt mange gode høringsinnspill. Regjeringen vil om kort tid legge fram en lovproposisjon for Stortinget.

Rapporteringsordningen som vi starter med i 2022, har blitt en essensiell del av styringsmekanismen. Før sommeren i år, i tiden etter snøsmeltingen, besluttet departementet at den skulle videreføres fram til styringsmekanismen var på plass. Rapporteringsordningen er fortsatt aktiv, og produsentene rapporterer om sin bruk av magasinene månedlig. Dette er viktig for NVEs vurderinger av kraftsituasjonen gjennom vinteren, og gjør at vi kan følge nøye med på den løpende utviklingen i kraftsituasjonen.

Styringsmekanismen vi innfører, handler om forsyningssikkerhet.

Det har også vært viktig for regjeringen å sette inn tiltak som forbedrer strømprissituasjonen på kort sikt. Det viktigste er at vi har fått på plass en korrigerende strømpris i form av strømsøtteordning til husholdningene, som har blitt forbedret og forlenget en rekke ganger, og nå dekker 90 pst. av prisen over 70 øre per kWh for hver enkelt time.

Regjeringen har også lagt til rette for bedre tilgang på fastprisavtaler ved endringer i kontraktsinntakene i grunnrenteskatten og har sagt nei til bygging av nye utenlandskabler. Høsten 2022 fikk vi på plass en midler-

tidig forskrift om bruk av flaskehalsinntekter for å sikre at de store flaskehalsinntektene som Statnett har hatt, tilbakeføres til nettkundene raskere enn det som hadde skjedd gjennom reduksjon i tariffene. Den ordningen har regjeringen foreslått å videreføre ut 2024.

Sofie Marhaug (R) [11:42:30]: Jeg takker for svaret.

Det blir sagt at Statnett sier at magasinene er normale for årstiden. Det er riktig at fyllingsgraden går ned om vinteren når det blir kaldt, men det er altså ikke normalt for årstiden i den forstand at det er under medianen, altså under normalen nå, og vi har eksportert mer i år enn i fjor og i forfjor. Derfor hadde det vært en fordel at den styringsmekanismen som regjeringen har skrytt av i egentlig alle debatter, faktisk hadde vært på plass, for det jeg hører er at den ikke kommer til å være på plass til snøsmeltingen i vår. Dette skal også behandles i Stortinget, vil jeg anta. Et oppfølgingsspørsmål her er om statsråden tror at det kommer til å være på plass i 2025. Eller kommer det ikke til å være på plass i denne regjeringsperioden i det hele tatt?

Statsråd Tonje Brenna [11:43:30]: Jeg er helt sikker på at olje- og energiministeren bruker hvert våkne minutt på å forsøke å få saken raskt fram til Stortinget, og at de forslagene som legges fram for Stortinget, er så gode at vi er trygge på at vi både har nok forsyning og tilgjengelig kraft i tiden som ligger foran oss.

Jeg tror at jeg skal nøye meg med å sitere fra mitt eget svar, nemlig at om kort tid vil dette legges fram for Stortinget. All den tid det er litt mer fintfølelse for en statsråd å spekulere i hva som ligger der når det ikke er ens eget felt, nøyer jeg meg med å si at det er en melding vi alle kan glede oss til, og at jeg har stor tillit til at olje- og energiministeren vil finne gode forslag til løsninger i den meldingen som etter hvert legges fram for Stortinget.

Sofie Marhaug (R) [11:44:12]: Hvis statsråden ikke vil svare på vegne av olje- og energiministeren, kan jeg jo spørre om Arbeiderpartiets programkomité og arbeidet der, for der har man opprettet en forslagskasse, og det forslaget som har fått flest stemmer, fra en som kaller seg for Gunhild, lyder som følger: Trekk Norge ut av ACER og få tilbake kontrollen over norske strømpriser.

Det er altså flest forslag i denne forslagskassen som omhandler strømprisene. På meg er det åpenbart at Arbeiderpartiet er i utakt med velgerne, og de er også i utakt med det største fagforbundet i privat sektor, Fellesforbundet, som ønsker å melde Norge ut av EUs energionion og reforhandle avtalene for utenlandskabler.

Mitt spørsmål til statsråd Brenna, både som regjeringsmedlem og som leder av Arbeiderpartiets kontrollkomité, er om hun vil jobbe for å endre den kursen, sånn

at vi får mer regulering av eksport og pris, ikke EU-styrte priser.

Statsråd Tonje Brenna [11:45:20]: Jeg er litt usikker på om programkomiteens leder fra Arbeiderpartiet egentlig har talerett i Stortinget, men som statsråd vil jeg gjerne si til representanten at det er veldig bra at det er stort engasjement knyttet til disse tingene. Jeg er også glad for at det kommer forslag til den forslagskasen som programkomiteen har opprettet, og representanten selv må gjerne sende inn forslag, eventuelt melde seg inn i Arbeiderpartiet og være med og påvirke fra innsiden.

Jeg er helt sikker på at både Arbeiderpartiets programkomité, landets regjering og dette Stortinget framover kommer til å diskutere både hvordan vi sørger for god forsyningsikkerhet, rimelig og tilgjengelig kraft for både bedrifter og enkeltpersoner, og også hvordan vi skal finne en god balanse mellom det å importere og eksportere og holde på vår egen kraft, rett og slett fordi det i perioder har lønt seg voldsomt for oss å importere, og fordi vi i perioder har for mye kraft. Men vi er nødt til å løse dette bedre framover, og da ser vi fram til at stortingsmeldingen om hvordan dette kan løses med styringsmekanismene og andre mekanismer, kommer til Stortinget.

Presidenten [11:46:07]: Då går me tilbake til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Frank Edvard Sve (FrP) [11:46:34]: «Kvar gong eg er på vegane, opplever eg omfattande problemsituasjonar ikring skilting, mangel på skilting, mangel på fjerning av skilting og heilt uforståeleg skiltbruk ikring ulike vegarbeid både på fylkes-, riks- og motorvegane inn mot dei større byane. På til dømes E6 mot Oslo er det direkte trafikkfarleg når det brått står til dømes 50-skilt, vogn-tog på 50–60 tonn må bråstoppe, og ingen veit når fartsgrensene er oppheva.

Kan statsråden forklare kvifor dette skjer, og kva som blir gjort med dette?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:47:17]: Arbeid på og ved vei skal skje på en måte som ivaretar trafikksikkerheten og selvfølgelig framkommeligheten, både for dem som gjør et viktig arbeid for oss alle sammen på veien, og for trafikantene.

Statens vegvesen godkjenner arbeidsvarslingsplaner med krav til skilting og til sikring etter skiltforskriften og veinormaler. Skilting og sikring skal utføres etter

krav stilt i godkjent arbeidsvarslingsplan fra skiltmyndighetene.

Statens vegvesen opplyser at de så langt i 2023 har godkjent om lag 5 000 arbeidsvarslingsplaner på riks- og fylkesveier i Oslo og Viken. Da sier det seg selv at det ikke kan utføres kontroll og tilsyn for alle disse, men Vegvesenet har i samme periode utført kontroller på ca. 60 arbeidsområder på eller langs veg.

Ved kontroll av arbeidsvarsling vil Vegvesenet gi pålegg om å rette forhold dersom entreprenøren ikke har utført sikring og skilting i henhold til de godkjente arbeidsvarslingsplanene. Kontrollvirksomheten har vist at det kan være behov for å gi pålegg om å rette på ulike forhold. Men uten nærmere informasjon om den konkrete arbeidsvarslingsplanen kan ikke jeg kommentere nærmere eksempelet som representanten Sve viser til på E6 mot Oslo.

På generelt grunnlag opplyser Statens vegvesen imidlertid at i tråd med veinormalen kan fartsgrensen etter en risikovurdering midlertidig settes ned fra 80 km/t til 50 km/t. Dersom fartsgrensen derimot skal reduseres til 50 km/t fra 90 km/t eller høyere, skal det trappes gradvis ned. Midlertidig fartsgrense skal alltid oppheves etter at siste faremoment i arbeidsområdet er passert.

Det gjøres svært mye helt nødvendig arbeid på og langs riks- og fylkesveiene, og for å få gjennomført dette må vi i perioder akseptere midlertidige anleggsfaser som gir noen ulemper for trafikantene. Men dette skal som sagt gjennomføres i henhold til godkjente planer, og hvor hensynet til trafikksikkerhet og framkommelighet er ivaretatt.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:49:41]: Eg takkar for svaret. Dette er eit komplisert område, men det eg opplever, spesielt på E6, er at eg kvar veke ser skilting der det er nedskilta frå 110 til 90/70, eller frå 110 til 90/70/50. Det er aldri – ikkje éin gong – eit opphevingsskilt. Det eksisterer ikkje. Eg har til dags dato – i heile 2023 – ikkje sett eitt opphevingsskilt etter der dei har sett ned fartsgrensa på E6, og det er ganske spesielt. Kor lenge varer då den 70-sona? Er det i ein kilometer, eller er det til neste 110-skilt? Nokon køyrer i 70, og nokon køyrer i 110. Eg har sett mykje rart på dette området.

Spørsmålet er eigentleg: Vil statsråden kunne gå litt vidare og påleggje Vegvesenet å ha betre kontroll på akkurat dette?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:50:45]: Som jeg sa i mitt svar, lages det konkrete planer for hvordan man skal skilte i disse enkeltprosjektene, hvor man jobber med veien, og så gjøres det kontroll med noen av disse. Men det er sikkert ikke vanskelig å bli enig med representanten Sve om at vi ikke kan ha et system som kon-

trollerer 5 000 slike myndighetsutøvelser bare på Oslo og Vikens område. Så vi må faktisk også ha tillit til at de som skal gjøre dette, gjør det i henhold til planene, og så må man selvfølgelig ha kontroller for å avdekke feil og mangler, slik vi gjør.

Ingen av oss ønsker noe annet enn at dette skal bli bra og fungere for trafikantene våre, og det har ikke jeg noe grunnlag for å si at det ikke gjør, selv om jeg hører om representantens personlige erfaringer.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:51:47]: Ingen er imot at det skal skiltast ned når det er trafikkarbeid og vegarbeid. Då skal sikkerheita til folk vere tatt i vare, men vi ser at det står igjen skilting i helgene når maskiner og folk er vekk. Nokon prøver å snu skilta. Brøytebilane skumpar borti dei, og plutselig står det eit skilt som er synleg, mens andre ikkje er det.

Kunne det vore ein idé – ein idé som eg faktisk har fått ein del innspel om – å få GPS-styrte skilt, altså digitalt styrte skilt? Det ville vere ei enkel sak å kunne ha sendarar og batteri på enkeltskilt. Eg ser at når du set ut eit skilt, kan du slå det på klokka åtte om morgonen og slå det av klokka halv fire på ettermiddagen. Du kan slå det av i helgene. Dette er vanleg i utlandet. Det kan flyttast på. Eg er kjend med at det er eit system som er fast, som gjev denne moglegheita, men kan det vere ein idé å få dette også på flyttbare skilt, slik at ein faktisk kan ha ei mykje betre styring på det. Eg trur det ville vore ein super idé. Kan det vere ein god idé?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:52:47]: Med all mulig respekt: Nå er vel verken representanten Sve eller undertegnede spesielt egnet til å gjøre de faglige vurderingene dypt nede i Statens vegvesen eller i entreprenørvirksomheten. Men generelt kan jeg si at teknologiutvikling er et gode, og det ser vi skjer på veldig mange områder, og det skal ikke utelukkes at det også kan skje på dette området. Så må vi også ta med oss i denne diskusjonen at dette selvfølgelig også handler om kostnader. Som representanten vet, ønsker vi å få mer vei for pengene, og det vil også være et viktig moment når vi skal bygge veier i Norge.

Spørsmål 5

Bård Hoksrud (FrP) [11:53:35]: «Kliniske studier innen gynekologisk kreft er organisert under Nasjonal kompetansetjeneste for gynekologisk onkologi, som er vedtatt nedlagt. Siden 2018 har mer enn 500 kvinner deltatt i studier. Inkludering av nye studier er nå stanset, og kompetent personell har begynt å se seg om etter andre jobber. I hovedsak mangler de 5 mill. kr for å opprettholde dagens virksomhet.

Hva vil statsråden gjøre for å videreføre et nasjonalt senter som koordinerer forskningen og rekrutterer til kliniske studier innen gynekologisk kreft?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:54:09]: Oppgaven til en nasjonal kompetansetjeneste er å bygge opp og spre kompetanse nasjonalt innenfor sitt spesialiserte fagområde til en definert målgruppe i helsetjenesten. Formålet er å sikre likeverdig tilgang til kompetanseoppbyggingen og at kompetansen tas i bruk i hele landet. Virketiden er inntil ti år, en ramme som ble fastsatt under forrige regjering. Forskning er ikke en hovedoppgave for kompetansetjenester, og midler til kompetansetjenester skal ikke finansiere forskningsaktivitet eller infrastruktur for forskning.

Med nasjonal handlingsplan for kliniske studier har jeg stilt krav om at klinisk forskning skal inngå som en del av all pasientbehandling og klinisk praksis. Det er over tid jobbet med å etablere infrastrukturer og støttefunksjoner for klinisk forskning lokalt og regionalt med dedikert finansiering.

Nasjonalt kompetansetjeneste for gynekologisk onkologi ble etablert i 2003 og vil, i likhet med flere andre kompetansetjenester som er over ti år gamle, utvikles som en nasjonal tjeneste innenfor det forskriftsmessige systemet for nasjonale tjenester. Avviklede tjenester kan omorganiseres i regi av de regionale helseforetakene til Nasjonalt kvalitets- og kompetansenettverk eller en annen form. Nasjonal kompetansetjeneste for gynekologisk onkologi blir fra 1. januar 2024 omorganisert til et nettverk i regi av Helse Sør-Øst og vil da få en finansiering på 2 mill. kr i året. I tillegg vil Helse Sør-Øst tildele 1,5 mill. kr til drift av kvalitetsregister på fagområdet.

Oslo universitetssykehus opplyser via Helse Sør-Øst at gjennomføringen av kliniske studier pågår uendret. Det er høy aktivitet, og inkludering av nye pasienter er ikke stoppet. Sykehuset melder at det for 2024 har funnet finansiering til samme antall studiesykepleiere som i dag. På lengre sikt må Oslo universitetssykehus se etter ekstern finansiering i tillegg til interne midler til forskning, slik at tilbudet opprettholdes.

Det er min vurdering at kompetansetjenesten også som nasjonalt nettverk og med drift av kvalitetsregister vil ha gode muligheter til å søke midler til kliniske studier innenfor de etablerte systemene vi har for å finansiere forskning.

Bård Hoksrud (FrP) [11:57:00]: Det er jeg helt enig i. Det er viktig å bygge opp kompetanse og spre den utover hele landet sånn at man får best mulig resultater hele veien.

Nå har man et kompetansesenter som får inn midler for å kunne drive kliniske studier på kvinner som har gynekologiske kreftformer, men det skal gjøres om til et

nasjonalt nettverk. Det er ikke det samme som å ha et samlet kompetansesenter med den kompetansen som finnes, og som enda bedre kan sørge for kliniske studier og forskning. Jeg vil fortsatt utfordre statsråden på at man kan risikere at det kompetansemiljøet som nå er der, forvitrer fordi man ser til andre land. Vi har et av de fremste miljøene i Norden. Ser ikke statsråden på det som en utfordring hvis man nå risikerer at mange av disse kommer til å slutte i Norge, ikke lenger vil være her, men flytter til andre land?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:58:03]: Jeg blir litt usikker på hva representanten egentlig spør om, for i spørsmålet ber han statsråden svare på hva statsråden vil gjøre for å videreføre et nasjonalt senter som koordinerer forskningen og rekrutterer til kliniske studier innen gynekologisk kreft.

Fra 1. januar omorganiseres dette til et nettverk. Det ble besluttet – egentlig av den forrige regjeringen, som Fremskrittspartiet var en del av – å gjøre etter ti års drift med nasjonale kompetansetjenester. Det er viktig for meg at det fortsatt budsjetteres midler til dette formålet – 2 mill. kr fra Helse Sør-Øst, og i tillegg vil man få 1,5 mill. kr til drift av kvalitetsregister på fagområdet. Det er høy aktivitet, og man vil inkludere nye pasienter i studiene.

Jeg tror vi opererer med litt ulik virkelighetsbeskrivelse. Jeg mener det er viktig at vi opprettholder ambisjonene om kliniske studier, for det er en viktig pasientrettighet.

Bård Hoksrud (FrP) [11:59:08]: Ja, det kan godt hende. Jeg mener at hvis man ser at noe kanskje ikke var så smart, kan det godt hende at man bør gjøre om på det.

Det er ikke sånn at det fortsatt vil være 5 mill. kr her. Det vil være mindre penger. Kvinner som har hatt gynekologisk kreft, er i langt større grad enn pasienter rammet av andre kreftformer utsatt for omfattende og komplekse senskader. En undersøkelse fra Gynkreftforeningen viser at 80 pst. av deres medlemmer sliter med senskader. Selv om de er blitt friske av selve kreftsykdommen, er 40 pst. blitt uføre. Kvinnehelseutvalget har også pekt på at forskning på kvinnesykdommer har hatt for lav prioritet og status. Da er det rart at statsråden mener det er greit å redusere dette viktige området.

Hvordan vil statsråden sikre at gynekologisk kreft får dedikerte ressurser og et samlet fagmiljø som inkluderer både behandling, oppfølging av senskader og forskning i en enhet, og at det ikke blir spredd ut sånn at man ikke får den samme gode forskningen som man har hatt, spesielt nå som man ser at det blir mindre midler? For det betyr at det kommer til å bli et dårligere tilbud.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:00:11]: Det vil være penger å hente til forskning på gynekologiske kreftformer fra andre kilder hvor vi finansierer forskning. Jeg synes det er en litt hul kritikk fra representanten Hoksrud, for forskjellen på drift av nettverket og drift av den nasjonale kompetansetjenesten er 2,5 mill. kr. Det blir framstilt som at dette er veldig dramatisk. Man rekrutterer fortsatt pasienter til studiene, og vi har ikke senket ambisjonene om deltakelse i kliniske studier. Vi har faktisk lyktes med å øke antallet kliniske studier sammenlignet med den forrige regjeringen, fordi vi har prioritert mer forskning til kvinnehelse og mer penger til forskningsinfrastruktur. Det at vi nå åpner for nye kompetansetjenester – for det er det det innebærer når man avslutter noe – gjør at man kan starte på et annet fagområde som også trengs å løftes.

Spørsmål 6

Presidenten [12:01:18]: Dette spørsmålet, fra representanten Lars Haltbrekken til helse- og omsorgsministeren, vil verta teke opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:01:28]: «Det har den siste tiden blitt avdekket store alvorlige utfordringer knyttet til innføringen av Helseplattformen i Midt-Norge. Flere frykter nå dette går utover pasientenes sikkerhet og helse, i tillegg til en enorm belastning på de ansatte. Helse- omsorgsministeren har pekt på at det er helseforetakene og kommunene som selv må avgjøre om de vil innføre Helseplattformen.

Hvor alvorlig skal saken bli før statsråden selv griper inn og stanser den videre utrulling?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:02:05]: Helseforetak og kommuner har en lovpålagt plikt til å sørge for forsvarlige journal- og informasjonssystemer i sine virksomheter og til å tilby forsvarlige tjenester. Det er Stortinget som har rammet inn den loven.

Ansvar for valget av Helseplattformen og innføringen av denne ligger til Helse Midt-Norge, helseforetakene i regionen, inkludert St. Olavs hospital, kommunene og fastlegene. Å vurdere faglig forsvarlighet ligger til den enkelte virksomhet, og det skal varsles til Helsetilsynet når det oppstår avvik.

På bakgrunn av situasjonen ved St. Olavs hospital gjennomførte Helsetilsynet tidligere i år stedlig tilsyn ved sykehuset og konkluderte med at innføringen av Helseplattformen ved St. Olavs hospital har ført til økt risiko for svikt i pasientbehandlingen. Som følge av dette er det iverksatt flere korrigerende og avbøtende tiltak for at sykehuset skal kunne ivareta sitt ansvar for forsvarlighet.

Det er også igangsatt et omfattende arbeid med feilretting etter en fastsatt milepælsplan. Styret ved St. Olavs hospital konstaterte 16. november at milepæler med frist 30. oktober i hovedsak var ferdigstilt.

Jeg besluttet at det skulle avholdes foretaksmøte 27. oktober i år. Der satte jeg krav til Helse Midt-Norge om å vurdere hvordan de kan bruke de samlede ressursene mer samordnet og effektivt for å løse de utfordringene de opplever i Midt-Norge. De særskilte utfordringene ved St. Olavs hospital må også følges opp i tett samarbeid med helseforetaket, også når det gjelder brukervennlighet for fagfolkene våre.

Helse Midt-Norge har vært åpen om at utfordringene ved St. Olavs hospital har vært større enn forventet, og sammen har de forutsetningene for å identifisere og iverksette nødvendige tiltak i det videre arbeidet, herunder å vurdere behovet for å justere innføringsplanen. Jeg forutsetter at alle som yter helsetjenester i Norge, følger loven og yter forsvarlige helsetjenester. Det innebærer også at det skal tilrettelegges for at personell som utfører tjenestene, blir i stand til å overholde sine lovpålagte plikter, sånn at den enkelte pasient eller bruker gis et godt og koordinert tjenestetilbud.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:04:41]: I helgen gikk direktøren ved St. Olavs hospital i Trondheim ut med en svært alvorlig advarsel:

«Vi har nå i mer enn ett år hatt leveranse av et journalsystem hvor meldingsutvekslingen, både internt og eksternt i systemet, gjentatte ganger har sviktet. Det truer pasientsikkerheten.»

Dette skrev administrerende direktør Grete Aasved ved St. Olavs hospital i Trondheim i et brev til Helseplattformen AS. Når sykehusdirektøren slår så kraftig alarm, er det ikke på tide at helseministeren kanskje også selv griper inn?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:05:23]: Nå svarte jeg jo på det første spørsmålet at jeg har avholdt et foretaksmøte 27. oktober, hvor mange av disse utfordringene var kjente, så jeg må bare erkjenne at jeg ikke helt forstår spørsmålet.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [12:05:41]: Det godtar jeg.

Kontrakten som Helse Midt-Norge har inngått med Helseplattformen, er jo ikke offentliggjort. Hvorfor er ikke kontrakten offentliggjort, og vil statsråden ta initiativ til å få den offentliggjort? Hvordan kan vi vurdere andre alternativer når vi ikke engang vet hva som er kontraktfestet av økonomiske forpliktelser, og hvordan kan vi vurdere om Epic har levert sin del av avtalen når vi ikke vet hva de har lovet?

Vi ser også at de viktige prosjektene, som f.eks. Senter for psykisk helse ved St. Olavs hospital, blir utsatt på grunn av de økonomiske overskridelsene som har skjedd i forbindelse med Helseplattformen. Sett opp mot opptrappingsplanen for psykisk helse er det sentret i Trondheim svært relevant. Hva vil ministeren gjøre for at slike viktige prosjekter blir gjennomført?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:06:45]: Når det er snakk om offentlighet, har Riksrevisjonen varslet at de vil se på innføringen av Helseplattformen, så offentligheten vil få relevant informasjon. Når det gjelder å sikre psykiske helsetilbud ved St. Olavs hospital og i Helse Midt-Norge, handler det om de rammene Stortinget vedtar for å finansiere sykehusene våre.

Så har jeg lyst til å si at Helseplattformen er et prosjekt hvor jeg ikke har investert noe politisk prestisje overhodet. Anskaffelsen av Helseplattformen startet for flere stortingsperioder siden. Den startet tilbake i 2016, da Helse Midt-Norge bestemte seg for å anskaffe et journalsystem som kunne tilbys til bruk både på sykehus, for fastleger og i pleie- og omsorgstjenestene i kommunene. Forrige regjering etablerte den tilskuddsordningen for å avlaste denne investeringen og kalte dette et prosjekt for å prøve ut det nasjonale målbildet «En innbygger – én journal».

Spørsmål 7

Erlend Svardal Bøe (H) [12:08:13]: «Koronapandemien viste oss behovet for å styrke helseberedskapen og knytte oss tettere til internasjonale helsesamarbeid. Både koronakommisjonen og totalberedskapskommisjonen har pekt på at Norge må knytte seg tettere til EUs helseberedskapssamarbeid HERA. HERA er etablert for å sikre EU tilgang til blant annet legemidler og medisinsk utstyr i en helsekrise. I et intervju med NRK 24. november uttalte Senterpartiets helsepolitiske talsperson at forhandlingene med EU om å delta i HERA er i gang.

Når startet forhandlingene?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:09:00]: Den 24. november la jeg fram en stortingsmelding om helseberedskap som omtaler viktigheten av helsesamarbeid med EU. Pandemien og krigen i Ukraina har vist oss at også Norge har vesentlige sårbarheter i vår beredskap. Regjeringen har derfor besluttet at Norge skal ta initiativ overfor EU for å forhandle en avtale som gjør at Norge blir en del av EUs styrkede helseberedskap, på så like vilkår som mulig med EUs medlemsland. Regjeringen mener det er nødvendig med en bilateral avtale utover de elementene som omfattes av EØS-avtalen.

Å knytte seg til dette samarbeidet er det viktigste grepet regjeringen gjør for å sikre en robust og forutsigbar norsk helseberedskap og kriserespons. Det vil trygge den norske befolkningen og redusere vår sårbarhet både i og utenfor kriser.

For framtidige kriser må Norges deltakelse i det europeiske helseberedskapssamarbeidet være avklart og formalisert. Det kan ikke være basert på improvisasjon, personlige relasjoner og hastverksarbeid. Vi jobber for å få til en så god avtale som mulig og er opptatt av å ha framdrift i prosessen. Regjeringen prioriterer dialog med EU om dette og gjør det vi kan for så raskt som mulig å få en avtale med EU. Det pågår forberedende samtaler, og det har kommet positive signaler i de siste politiske møtene, som mellom Europakommisjonens president von der Leyen og statsminister Støre i oktober. For å komme i gang med de formelle forhandlingene må EU-kommisjonen ha et mandat til å forhandle med Norge. Dette er det medlemslandene som slutter seg til.

I et møte på delegasjonsledernivå 5. desember, altså i går, informerte generalsekretariatet vår delegasjon om at EU-siden nå vil ta initiativ til et mandat for påfølgende forhandlinger om en avtale. Dette er gode signaler fra EU-siden. Vi vet prosessen vil ta tid, så det er godt å være i gang.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:11:21]: Statsråden sier selv at det viktigste grepet regjeringen gjør, er å knytte seg til helseberedskapssamarbeidet i EU. I det samme intervjuet i NRK sier også Senterpartiet at vi ikke kan gjøre oss avhengige av en overnasjonal formynder når det gjelder noe så viktig som sikkerheten vår. Men i regjeringens helseberedskapsmelding, som statsråden selv viser til, står det følgende:

«Nasjonal beredskap er viktig, men vi er avhengige av internasjonalt samarbeid for å løse en rekke helsekriser. Her var pandemien en tydelig vekker.»

Jeg er helt enig med statsråden i at dette er viktig, men hva tenker statsråden om en sånn uttalelse fra det andre regjeringspartiet og forskjellen på det Senterpartiet sier i media, og det Senterpartiet er med og skriver i regjering? Er det da sånn at det er Senterpartiets motstand mot EU som gjør at forhandlingene om å bli med i HERA ikke har kommet i gang før?

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:12:22]: Vi har jobbet med dette i alle våre trefninger med EU siden vi tiltrådte. Dette har vært en klar anbefaling fra to koronakommisjoner og fra det siste koronautvalget. Det er òg regjeringens politikk. Utenriksministeren har hatt det med i sin EØS-redegjørelse til Stortinget, og vi jobber med å følge det opp.

Jeg er veldig glad for det møtet som var i går. Det gir gode signaler om at prosessen med de formelle forhandlingene er like om hjørnet. Det mener jeg det er riktig å

fokusere på. Men det er sånn at vi gjør ting på nasjonalt nivå, innenfor vårt eget ansvarsområde, for å lukke sårbarheter og bedre helseberedskapen. Blant annet har jeg gitt oppdrag til sykehusene, sånn at vi skaffer oss en bedre oversikt over personell. Det er også et tydelig kapittel i helseberedskapsmeldingen om både det personellet vi har, og det vi kan mobilisere.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:13:24]: Jeg skjønner at statsråden i utgangspunktet ikke vil gå inn på Senterpartiets uttalelser. Det høres ut som at regjeringen bør begynne å bli enig med seg selv om en del av spørsmålene som gjelder helse.

Et av områdene som her er omfattet, er tilgang på legemidler. I Norge opplever vi en alvorlig og stadig økende legemiddelmangel, som gjør at pasienter ikke får den behandlingen de trenger. I 2022 ble det sendt 1 579 meldinger om legemiddelmangel, ifølge Statens legemiddelverk. Til sammenligning ble det i 2017 meldt om 358 tilfeller. Blant annet ser vi mangel på ADHD-medisiner i Norge, og Statens legemiddelverk har oppfordret apotekene til å rasjonere. I helseberedskapsmeldingen som ble lagt fram for to uker siden, tar ikke regjeringen godt nok tak i legemiddelmangelen, og det mangler konkrete tiltak. Da er mitt spørsmål: Hvordan skal regjeringen sikre at pasienter i Norge ikke mister livsviktig medisin, slik vi nå opplever med den legemiddelmangelen.

Statsråd Ingvild Kjerkol [12:14:26]: Legemiddelmangel har vært en utfordring lenge. Fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap var det to scenarier, begge helsekriser med potensielt store konsekvenser for samfunnet. Det var en pandemi – det fikk vi – og det var legemiddelmangel, og det har vi i økende grad.

Jeg synes det er en ganske djerv påstand fra representanten Svardal Bøe å si at regjeringen ikke tar tak i dette når vi gjør så mye mer med denne problemstillingen enn den forrige regjeringen gjorde. Vi har bl.a. omorganisert den sentrale helseforvaltningen med tydelige ansvarslinjer. Vi har gjort om Statens legemiddelverk til et direktorat for medisinske produkter, hvor de også kan få ansvar for innkjøp og forsyning i gitte situasjoner. Vi har økt beredskapslagrene i sykehusene, og vi har finansiert kommunenes beredskapslagre. Vi har gjort en rekke tiltak for å håndtere og lukke den sårbarheten. Økt legemiddelmangel vil vi oppleve i framtiden.

Spørsmål 8

Hege Bae Nyholt (R) [12:15:50]: «Stavanger Aftenblad og Adresseavisen har skrevet om utfordringene som henholdsvis Universitet i Stavanger (UiS) og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet opplever

som følge av studieavgiften på tredjelandsstudenter. Dekan Øystein Lund Bø ved UiS anslår en halvering av masterstudentene i ingeniørfag, og resultatet kan bli at flere av ingeniørprogrammene må kuttes eller sammenslås.

Er statsråden tilfreds med konsekvensene av den nye studieavgiften, gitt dette bakteppet, og mener statsråden at det er i tråd med det fremtidige kompetansebehovet at ingeniørprogrammene kan måtte kuttes på UiS?»

Statsråd Sandra Borch [12:16:26]: Som forsknings- og høyere utdanningsminister er jeg opptatt av at vi i krevende tider gjør prioriteringer som gjør det mulig å satse på studieplasser og kompetanse i hele landet. Innføringen av studieavgift er en prioritering som har et bredt flertall bak seg i Stortinget. Samtidig mener jeg det var på tide at vi tilpasset oss det store flertallet av land i Norden, Europa og resten av verden. Vi deltar nå i det internasjonale utdannings samarbeidet på like vilkår som andre land, og som studentene våre møter når de reiser ut i verden.

Endringene i antall internasjonale studenter som vi ser i år, er omtrent som forventet, og regjeringen vil naturligvis følge med på hvordan dette utvikler seg over tid. Regjeringen la også til grunn at det kom til å bli færre nye studenter fra land utenfor EØS etter innføringen av studieavgiften. Det samme skjedde i våre naboland da de innførte tilsvarende avgift.

Jeg forstår at det er krevende for universitetene og høyskolene å tilpasse seg den nye situasjonen. Dette er en omstilling som kan kreve at noen universiteter og høyskoler innretter deler av sitt tilbud på en litt annen måte. En omstilling er ikke gjort over natten, men jeg er trygg på at Norge kan tiltrekke seg de internasjonale studentene på samme vilkår som andre land. Dette er en konkurranse jeg mener vi bør ha som ambisjon å hevde oss i.

Universitetene og høyskolene har ansvar for å dimensjonere studietilbudet sitt i tråd med søkerens ønsker og ikke minst arbeidslivets behov. De har også ansvaret for å drive virksomheten effektivt og på et høyt internasjonalt nivå. Jeg har tillit til at de gjør gode vurderinger av dette, og jeg er trygg på at Norge også i framtiden vil være attraktivt for internasjonale studenter.

Studenter fra hele verden kommer fremdeles til Norge for gratis studier gjennom utvekslingsavtaler, og norske studenter reiser til hele verden på de samme avtalene. Dette beriker studiemiljøene våre, og jeg er glad for at vi nå ser at stadig flere velger å komme til Norge på utveksling.

Til slutt vil jeg legge til at regjeringen fra neste studieår har foreslått å innføre en målrettet stipendord-

ning for studenter fra utviklingsland. Det vil bidra til viktig kompetanseheving for dem som trenger det aller mest.

Hege Bae Nyholt (R) [12:19:00]: Ved NTNU er det bare 31 betalende studenter denne høsten, ifølge Adresseavisen. Ved UiS betaler de 60 internasjonale studentene denne høsten 7,5 mill. kr. Ifølge prorektor Bjørg Synnøve Frøysland Oftedal ved UiS gir dette årlige milliontap som vil vedvare fram til universitetet har sikret seg en god nok mengde betalende internasjonale studenter.

Er det regjeringens politikk at manglende rekruttering av internasjonale studenter skal føre til strammere budsjetter for universitetene?

Statsråd Sandra Borch [12:19:32]: Utviklingen er omtrent som forventet etter at vi innførte studieavgiften. Det kan vi også se ut fra sammenligningen med andre land som har innført den. Regjeringen mener det var prinsipielt viktig og riktig å innføre denne avgiften. Da er vi på lik linje med andre land. Jeg har tro på at norske universiteter og høyskoler er så dyktige med tanke på kompetanse at man kan konkurrere om disse studentene på like vilkår som andre land.

Det er fremdeles slik at det er veldig mange internasjonale studenter fra Europa på universiteter og høyskoler, ikke minst på utvekslingsavtaler. Så det er ikke sånn at dette vil velte økonomien til universiteter og høyskoler. Det tror jeg universiteter og høyskoler også skjønner.

Hege Bae Nyholt (R) [12:20:21]: Senterpartiet hevder å være distriktenes parti, men har gjennom innføring av skolepenger for utenlandsstudenter fremmet en politikk som i særlig grad rammer distriktene – fordi studentene ikke kommer. Det er like tomt på forelesningssaler som det er i stortingssalen i dag. Dette rammer alle institusjoner, men særlig de små og mellomstore, noe som igjen vil føre til et svekket tilbud, også for dem som bor der. Er det akseptabelt? Kan statsråden forsvare en politikk som fører til en utarming av det høyere utdanningstilbudet i distriktene? Vi har allerede fått melding om at man i Ålesund har måttet legge ned et masterprogram i simulering og visualisering. Mange andre mellomstore og små utdanningssteder vurderer det samme. Dette vil ramme distriktene i særlig stor grad.

Statsråd Sandra Borch [12:21:15]: Jeg er helt uenig i representantens premisser. Er det noe regjeringen har gjort, så er det å satse på desentralisert utdanning enten det gjelder flercampus eller studieplasser innenfor vik-

tige områder. Det er nettopp distriktene som har fått dette gjennom statsbudsjettet.

Jeg mener det er helt riktig å innføre studieavgifter. Det er ingen grunn til at Norge, som omtrent det eneste landet i verden, skal ha gratis utdanning for alle. Vi deltar i det internasjonale utdanningssamarbeidet på like vilkår som andre land, med de samme reglene som møter våre studenter når de reiser ut i verden. Så studieavgiften står jeg fullt og helt inne for, og jeg mener at norske universiteter og høyskoler vil kunne konkurrere på like vilkår som andre internasjonale universiteter og høyskoler.

Presidenten [12:22:09]: Spørsmål 9 er allerede svara på.

Spørsmål 10

Fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren:

«Det er en kjent problematikk at i måneder med tre AAP-utbetalinger mister AAP-mottakere rett til bostøt-

te og med det en eventuell strømstøtte. Dette er noe jeg tok opp i den ordinære spørretimen med statsråd Gjelsvik 7. desember 2022. Den gang fikk jeg til svar: «Vi er opptekne av å sjå på om det finst løysingar, òg i samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet, men det er som sagt ikkje berre beint fram å finne løysingar på dette.»

Har statsråden fått sett mer på løysninger på dette problemet?»

Presidenten [12:22:12]: Dette spørsmålet er trekt. Dermed er sak nr. 2 ferdig handsama.

Sak nr. 3 [12:22:12]

Referat

Presidenten [12:22:14]: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Så er ikkje skjedd, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.23.
